

Mapování názorů rodičů a učitelek na postavení zájmové činnosti v mateřské škole

Tereza Jančářová

Bakalářská práce
2015

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně
Fakulta humanitních studií

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně

Fakulta humanitních studií

Ústav školní pedagogiky

akademický rok: 2014/2015

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: **Tereza Jančářová**

Osobní číslo: **H12392**

Studijní program: **B7507 Specializace v pedagogice**

Studijní obor: **Učitelství pro mateřské školy**

Forma studia: **prezenční**

Téma práce: **Mapování názorů rodičů a učitelek na postavení
zájmové činnosti v mateřské škole**

Zásady pro vypracování:

Zpracování rešerše týkající se problematiky zájmové činnosti v mateřské škole a komunikace mateřské školy a rodiny.

Vymezení základní terminologie: zájmová činnost a zájmový kroužek v mateřské škole, vztah mateřské školy a rodiny, komunikace učitelek a rodičů.

Příprava metodiky empirické části práce, zpracování projektu výzkumu a stanovení výzkumného problému.

Realizace kvalitativně orientovaného výzkumu prostřednictvím metody polostrukturovaného interview.

Zpracování a vyhodnocení získaných dat, včetně jejich interpretace.

Prezentace výsledků výzkumu, jejich shrnutí a doporučení pro praxi mateřských škol.

Rozsah bakalářské práce:

Rozsah příloh:

Forma zpracování bakalářské práce: **tištěná/elektronická**

Seznam odborné literatury:

GILLERNOVÁ, Psychologie pro učitelky mateřské školy. 2., rozš. a přeprac. vyd. Editor Václav Mertin, Ilona Gillernová. Praha: Portál, 2010. ISBN 978-807-3676-278.

HOFBAUER, Břetislav. Děti, mládež a volný čas. Praha: Portál, 2004. ISBN 80-717-8927-5.

KOŤÁTKOVÁ, Soňa. Dítě a mateřská škola. Praha: Grada, 2008. ISBN 978-802-4715-681.

SVOBODOVÁ, Eva a kol. Vzdělávání v mateřské škole: školní a třídní vzdělávací program. Praha: Portál, 2010. ISBN 978-80-7367-774-9.

TĚTHALOVÁ, Marie. Nabitý program, nebo pohoda?. Informatorium: časopis pro výchovu dětí od 3-8 let v mateřských školách a školních družinách. Praha: Portál, 2008, roč. 15, č. 5, s. 14-15.

VÁGNEROVÁ, Marie. Vývojová psychologie: dětství a dospívání. Vyd. 2., rozš. a přeprac. Praha: Karolinum, 2012. ISBN 978-80-246-2153-1.

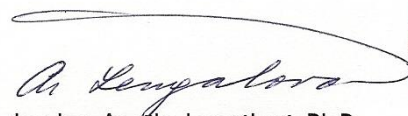
VRKOSLAVOVÁ, Marie. Patří kroužky do mateřské školy?. Informatorium: časopis pro výchovu dětí od 3-8 let v mateřských školách a školních družinách. Praha: Portál, 2008, roč. 15, č. 6, s. 10-11.

Vedoucí bakalářské práce: **doc. PaedDr. Jana Majerčíková, PhD.**
Ústav školní pedagogiky

Datum zadání bakalářské práce: **22. ledna 2015**

Termín odevzdání bakalářské práce: **30. dubna 2015**

Ve Zlíně dne 22. ledna 2015

doc. Ing. Anežka Lengálová, Ph.D.
děkanka

doc. PaedDr. Adriana Wiegerová, PhD.
ředitelka ústavu

PROHLÁŠENÍ AUTORA BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

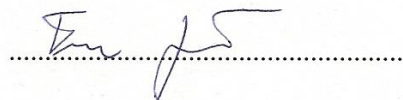
Beru na vědomí, že

- odevzdáním bakalářské práce souhlasím se zveřejněním své práce podle zákona č. 111/1998 Sb. o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších právních předpisů, bez ohledu na výsledek obhajoby ¹⁾;
- beru na vědomí, že bakalářská práce bude uložena v elektronické podobě v univerzitním informačním systému dostupná k nahlédnutí;
- na moji bakalářskou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, zejm. § 35 odst. 3 ²⁾;
- podle § 60 ³⁾ odst. 1 autorského zákona má UTB ve Zlíně právo na uzavření licenční smlouvy o užití školního díla v rozsahu § 12 odst. 4 autorského zákona;
- podle § 60 ³⁾ odst. 2 a 3 mohu užít své dílo – bakalářskou práci - nebo poskytnout licenci k jejímu využití jen s předchozím písemným souhlasem Univerzity Tomáše Bati ve Zlíně, která je oprávněna v takovém případě ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které byly Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně na vytvoření díla vynaloženy (až do jejich skutečné výše);
- pokud bylo k vypracování bakalářské práce využito softwaru poskytnutého Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně nebo jinými subjekty pouze ke studijním a výzkumným účelům (tj. k nekomerčnímu využití), nelze výsledky bakalářské práce využít ke komerčním účelům.

Prohlašuji, že

- elektronická a tištěná verze bakalářské práce jsou totožné;
- na bakalářské práci jsem pracoval samostatně a použitou literaturu jsem citoval. V případě publikace výsledků budu uveden jako spoluautor.

Ve Zlíně 18.2.2015

1) zákon č. 111/1998 Sb. o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších právních předpisů, § 47b Zveřejňování závěrečných prací:

(1) Vysoká škola nevydělečně zveřejňuje disertační, diplomové, bakalářské a rigorózní práce, u kterých proběhla obhajoba, včetně posudků oponentů a výsledku obhajoby prostřednictvím databáze kvalifikačních prací, kterou spravuje. Způsob zveřejnění stanoví vnitřní předpis vysoké školy.

(2) Disertační, diplomové, bakalářské a rigorózní práce odevzdané uchazečem k obhajobě musí být též nejméně pět pracovních dnů před konáním obhajoby zveřejněny k nahlížení veřejnosti v místě určeném vnitřním předpisem vysoké školy nebo není-li tak určeno, v místě pracoviště vysoké školy, kde se má konat obhajoba práce. Každý si může ze zveřejněné práce pořizovat na své náklady výpisy, opisy nebo rozmnoženiny.

(3) Platí, že odevzdáním práce autor souhlasí se zveřejněním své práce podle tohoto zákona, bez ohledu na výsledek obhajoby.

2) zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, § 35 odst. 3:

(3) Do práva autorského také nezasahuje škola nebo školské či vzdělávací zařízení, užije-li nikoli za účelem přímého nebo nepřímého hospodářského nebo obchodního prospěchu k výuce nebo k vlastní potřebě dílo vytvořené žákem nebo studentem ke splnění školních nebo studijních povinností vyplývajících z jeho právního vztahu ke škole nebo školskému či vzdělávacímu zařízení (školní dílo).

3) zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, § 60 Školní dílo:

(1) Škola nebo školské či vzdělávací zařízení mají za obvyklých podmínek právo na uzavření licenční smlouvy o užití školního díla (§ 35 odst.

3). Odpírá-li autor takového díla udělit svolení bez vážného důvodu, mohou se tyto osoby domáhat nahrazení chybějícího projevu jeho vůle u soudu. Ustanovení § 35 odst. 3 zůstává nedotčeno.

(2) Není-li sjednáno jinak, může autor školního díla své dílo užít či poskytnout jinému licenci, není-li to v rozporu s oprávněnými zájmy školy nebo školského či vzdělávacího zařízení.

(3) Škola nebo školské či vzdělávací zařízení jsou oprávněny požadovat, aby jim autor školního díla z výdělku jím dosaženého v souvislosti s užitím díla či poskytnutím licence podle odstavce 2 přiměřeně přispěl na úhradu nákladů, které na vytvoření díla vynaložily, a to podle okolností až do jejich skutečné výše; přitom se přihlédne k výši výdělku dosaženého školou nebo školským či vzdělávacím zařízením z užití školního díla podle odstavce 1.

ABSTRAKT

Bakalářská práce je zaměřena na zmapování názorů na postavení zájmové činnosti v mateřské škole a to jak z pohledu učitelek, tak i rodičů. V teoretické části je vymezen pojem zájmová činnost, specifikováno začlenění zájmové činnosti do denního režimu v mateřské škole a také nastíněny přínosy či úskalí, které tato činnost přináší. Zabývá se též možnostmi a způsoby komunikace mezi mateřskou školou a rodiči.

K realizaci výzkumu byla zvolena kvalitativní výzkumná strategie. Data byla získána metodou polostrukturovaného interview. Tímto způsobem bylo shromážděno poměrně široké spektrum informací a názorů na začlenění zájmové činnosti do výchovně-vzdělávacího programu mateřské školy jak z pohledu učitelek, tak i z pohledu rodičů. Obě skupiny se shodují, že se jedná o nadstandardní aktivitu. Rodiče ji vyhledávají a využívají. Učitelky naopak argumentují tím, že její obsah kopíruje činnosti zařazené do výchovně-vzdělávacího programu a tudíž se jim jeví jako nadbytečné.

Klíčová slova: zájem, zájmová činnost, komunikace, kritérium výběru, mateřská škola

ABSTRACT

The thesis maps parent and teacher opinions on the status of leisure activities in kindergarten. The first theoretical part defines the term „leisure activity“ and specifies its integration into the daily regime in the kindergarten. It outlines benefits and difficulties connected to those activities and it also looks into ways of communication between kindergarten staff and parents.

The qualitative research strategy has been used to perform the survey. Data were obtained by semi-structured interview. I managed to gather quite a lot of information about the integration of leisure activities into the kindergarten education program from parent as well as teacher point of view. Both groups concurred that it is an extra activity. Parents seek it and make use of it. Teachers see it as redundant as it copies the activities already included in the kindergarten education program.

Keywords: interest, leisure activity, communication, selection criterion, kindergarten

Děkuji paní doc. PaedDr. Janě Majerčíkové, PhD. za vedení mé bakalářské práce, za poskytnuté cenné rady, podněty a připomínky.

Děkuji všem učitelkám mateřských škol a osloveným rodičům za umožnění pedagogického výzkumu, za jejich vstřícné a vyčerpávající odpovědi.

Poděkování náleží také mojí rodině a všem mým blízkým za trpělivost a podporu během studia.

Prohlašuji, že odevzdaná verze bakalářské práce a verze elektronická nahraná do IS/STAG jsou totožné.

OBSAH

ÚVOD	10
I TEORETICKÁ ČÁST	12
1 VZTAH MATEŘSKÉ ŠKOLY A RODINY	13
1.1 VÝZNAM SPOLUPRÁCE MATEŘSKÉ ŠKOLY A RODINY	13
1.2 KOMUNIKACE UČITELKY S RODIČI	16
2 ZÁJMOVÁ ČINNOST	18
2.1 KLADY ZÁJMOVÉ ČINNOSTI	18
2.2 KATEGORIZACE ZÁJMOVÝCH ČINNOSTÍ	19
2.3 ZÁJMOVÁ ČINNOST V MATEŘSKÉ ŠKOLE	20
2.3.1 Zájmy dětí předškolního věku	21
2.3.2 Zájmová činnost v kurikulárních dokumentech pro předškolní vzdělávání	22
2.3.3 Zájmová činnost v denním režimu mateřské školy	24
2.3.4 Přínosy a rizika zájmové činnosti v mateřské škole.....	26
2.3.5 Zájmová činnost jako téma komunikace mezi učitelkou a rodiči	29
2.3.6 Rodičovská kritéria výběru zájmových činností	30
II PRAKTICKÁ ČÁST	32
3 CHARAKTERISTIKA VÝZKUMU	33
3.1 VÝZKUMNÉ CÍLE.....	33
3.2 VÝZKUMNÉ OTÁZKY.....	33
4 VÝZKUMNÁ STRATEGIE	34
4.1 METODA SBĚRU DAT A VÝZKUMNÝ POSTUP.....	35
4.2 VÝZKUMNÝ VZOREK	36
4.3 REALIZACE VÝZKUMU	37
5 ANALÝZA DAT	38
5.1 INTERPRETACE ZÍSKANÝCH DAT	38
5.1.1 Význam zájmové činnosti v mateřské škole	39
5.1.2 Nabídka zájmové činnosti	40
5.1.3 Hlediska výběru zájmové činnosti	41
5.1.4 Odborná kvalifikace vedoucího	43
5.1.5 Časová organizace.....	45
5.1.6 Výhody zájmové činnosti v mateřské škole	47
5.1.7 Nevýhody zájmové činnosti v mateřské škole	48
5.1.8 Způsob předávání informací o zájmové činnosti dítěte	49
5.1.9 Prezentace výsledků zájmové činnosti	50
5.1.10 Spolupráce a společné aktivity	53
6 ZÁVĚRY VÝZKUMU	56
ZÁVĚR	59

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY.....	61
SEZNAM OBRÁZKŮ	64
SEZNAM PŘÍLOH.....	65

ÚVOD

Člověk je tvor společenský. Od útlého věku je obklopen rodinou, postupně se dostává do kolektivu svých vrstevníků v mateřské škole, získává první přátele, začleňuje se do širší společnosti. Přirozeně si osvojuje určité sociální dovednosti, učí se komunikovat s ostatními, zkouší prosazovat své názory, ale také přijímat názory ostatních, akceptovat autoritu.

Současná doba klade na lidi velké nároky. Vše je zaměřeno na výkon, na dosahování výborných studijních i pracovních výsledků. Každý by chtěl být úspěšný. Už u nejmenších dětí je podporována soutěživost a asertivita. Rychlé životní tempo s sebou na druhé straně přináší požadavky na smysluplné trávení volného času. Je mnoho způsobů, jak mohou lidé odpočívat. Někdo miluje nicnedělání, jiný má rád aktivní odpočinek při sportu nebo se věnuje svým zálibám a koníčkům. To, jakým způsobem tráví člověk svůj volný čas, je dáno jeho naturelem, výchovou v rodině nebo díky návykům, které získal během své školní docházky. V naší práci se chceme zaměřit právě na toto období, které dítě tráví v mateřské škole – v instituci, která je zaměřena na jeho výchovu i vzdělávání. Zde poznává své vrstevníky, získává sociální dovednosti a návyky a také poznává různé zájmové činnosti, které se mohou v budoucnu stát vhodnými aktivitami pro smysluplné trávení volného času.

Proto je důležitý jak správný výběr těchto činností ze strany rodičů, tak také jejich dostatečně pestrá nabídka ze strany mateřské školy. Před započítím práce jsme si stanovili následující cíle bakalářské práce:

Teoreticky objasnit postavení zájmové činnosti v mateřské škole.

Analyzovat nabídku zájmových činností v mateřských školách.

Zmapovat jaké jsou názory rodičů a učitelek na postavení zájmové činnosti v mateřské škole.

Chtěli jsme zjistit, na jaké úrovni probíhá komunikace mezi učitelkami a rodiči. Co rodiče zajímá a jak jsou spokojeni s kvalitou nabízených služeb. Jaká jsou pozitiva zájmové činnosti a jaká přináší úskalí? Tyto a další otázky jsme kladli našim participantům metodou polostrukturovaného interview. Takto získané informace byly značně široké a obsáhlé. Jejich zpracování probíhalo pomocí otevřeného kódování, jejich následným seskupením do kategorií a definováním dosažených výsledků v praktické části. V závěru naší práce jsme nastínili představy rodičů i učitelek o tom, jakým směrem by se měla zájmová činnost poskytovaná v rámci mateřské školy ubírat. Chápou ji jako potřebnou, nebo naopak jako něco

navíc, něco, co sice přiláká další klienty, ale co není nijak zásadní pro rozvoj dítěte? Není už tzv. „překroužkováno“? Naše práce si nekladla za cíl provádět rozsáhlý pedagogický výzkum, ale chtěla alespoň na malém vzorku účastníků výzkumu ukázat, jaké jsou další možnosti využití zájmové činnosti v rámci výchovně-vzdělávacího programu v mateřské škole.

Poznámka k problematice genderu

V celé bakalářské práci používáme označení pedagogických pracovníků v mateřské škole pouze v ženském tvaru (paní ředitelka, paní učitelka). V žádném případě však nechceme popírat mužský element. Vzhledem k tomu, že náš výzkumný vzorek tvořily výhradně ženy - učitelky, zvolili jsme tuto jednodušší a stručnější variantu (ne tedy učitel/učitelka).

Odlišně pracujeme s pojmem označujícím účastníka výzkumu - „participant“. Mužským rodem označujeme rodiče či učitelky a rodiče společně. V případě učitelek samotných však tento pojem užíváme v ženském rodě, tedy „participantky“.

I. TEORETICKÁ ČÁST

1 VZTAH MATEŘSKÉ ŠKOLY A RODINY

Naše bakalářská práce se zabývá zájmovou činností v mateřské škole. Jelikož je tato problematika, jakožto celá činnost mateřské školy, úzce spjata s rodinou dětí, které mateřskou školu navštěvují, tak se nejprve seznámíme s teoretickými poznatky z oblasti vztahu mateřské školy a rodiny a komunikace učitelky mateřské školy s rodiči.

1.1 Význam spolupráce mateřské školy a rodiny

Důležitost vztahu mezi mateřskou školou a rodinou je zdůrazňována již v Rámcovém vzdělávacím programu pro předškolní vzdělávání, základním kurikulárním dokumentu. *„Úkolem institucionálního předškolního vzdělávání je doplňovat rodinnou výchovu a v úzké vazbě na ni pomáhat zajistit dítěti prostředí s dostatkem mnohostranných a přiměřených podnětů k jeho aktivnímu rozvoji a učení.“* (Smolíková et al., 2004, s. 7) S ohledem na naplňování tohoto úkolu v mateřské škole je žádoucí, aby byl vytvářen a upevňován vztah mezi mateřskou školou a rodinou, respektive mezi rodiči a učitelkami. Ideál v této oblasti, ke kterému předškolní vzdělávání v mateřské škole směřuje, je taktéž popsán v Rámcovém vzdělávacím programu pro předškolní vzdělávání, a to následovně: *„Ve vztazích mezi pedagogy a rodiči panuje oboustranná důvěra a otevřenost, vstřícnost, porozumění, respekt a ochota spolupracovat. Spolupráce funguje na základě partnerství.“* (Smolíková et al., 2004, s. 35). Díky oboustranné důvěře a bezproblémové komunikaci může rodina i učitelka v mateřské škole poodhalit, jak dítě vnímá svět, lépe poznat samotné dítě a na základě toho udržovat soulad mezi rodinnou a institucionální výchovou (Svobodová, 2010, s. 64). Další složkou naplňování tohoto úkolu je rozvíjení spolupráce mezi mateřskou školou a rodinou. Ta je zcela odpovídající, když *„rodiče mají možnost podílet se na dění v mateřské škole, účastnit se různých programů, dle svého zájmu zde vstupovat do her svých dětí. Jsou pravidelně a dostatečně informováni o všem, co se v mateřské škole děje. Projevili zájem, mohou se spolupodílet při plánování programu mateřské školy, při řešení vzniklých problémů apod.“* (Smolíková et al., 2004, s. 36).

Kořátková (2008, s. 89-90) uvádí, že mateřská škola je služba dítěti, rodině i společnosti. V souvislosti s rodinou se mateřská škola zaměřuje na pomoc dítěti se vzděláváním, rozvojem jeho sociálních dovedností, s cílem začlenění dítěte do skupiny jeho vrstevníků a do společnosti jako takové. Rodina a především pak rodiče dítěte by měli mít přirozenou touhu

hu poznat prostředí mateřské školy, atmosféru a vztahy ve třídě, kterou jejich dítě navštěvuje. Tento zájem rodičů o dění v mateřské škole, pak redukuje hrozbu úzkého subjektivního pohledu na mateřskou školu, který je dán nedostatečnou informovaností rodičů o dění ve škole a samotné práci učitelky mateřské školy. „*Znamená to s ochotou do mateřské školy přicházet, vidět, slyšet a vnímat vlastní dítě v souvislostech, které se vytvářejí při nejrůznějších aktivitách.*“ (Koťátková, 2008, s. 89)

Vtažení rodičů do života mateřské školy je uskutečňováno různými způsoby. Znamé je organizování třídních schůzek, kdy se rodič seznamuje s prostředím mateřské školy, jejím vzdělávacím programem, ale také ředitelkou a učitelkami mateřské školy. Den otevřených dveří, již rodiči umožňuje poznat reálnější fungování v mateřské škole. Rodič má možnost seznámit se s atmosférou ve třídě, vztahy mezi dětmi i mezi učitelkami a dětmi, dále činnostmi, které dítě v mateřské škole vykonává i s denním režimem v mateřské škole. „*Některé mateřské školy zjišťují, že nejdůležitější je navázat s rodiči dobrý kontakt a snaží se je vtáhnout do dění v mateřské škole. Pořádají pro rodiče a jejich děti společná odpoledne, při kterých se vzájemně lépe poznávají rodiče a pedagogové, ale hlavně jde o společnou zábavu a radost dětí a rodičů.*“ (Vrkoslavová, 2008b, s. 67) V současnosti si mateřské školy důležitost tohoto vztahu uvědomují a svou činnost zaměřují i na otevírání se nejen rodičům a rodině, ale celé komunitě, které se činnost mateřské školy dotýká (například obyvatelům dané obce, základní škole, jiným organizacím v okolí mateřské školy).

Tyto příležitostné zájmové činnosti pro rodiče s dětmi jsou přínosné nejen pro rozvoj vztahu mezi učitelkou a rodiči, ale také pro dítě samotné. Zájmová činnost, které se dítě účastní spolu s rodičem, mu přináší uspokojení. Děti předškolního věku totiž „*chtějí dělat všechno jako velcí, naučit se novým dovednostem a s jejich pomocí se ve společnosti prosadit.*“ (Vágnerová, 2005, s. 228). A tak má dítě radost, že tráví čas s jemu blízkou osobou, identifikuje se s rodiči, což „*slouží jako obohacení dětské identity, posiluje sebevědomí dítěte*“ (Vágnerová, 2005, s. 229). A navíc dítě citlivě vnímá vstup rodičů do mateřské školy, kdy se rodiče stávají její součástí, tato skutečnost může rodiče i učitelky motivovat k rozvíjení společných vztahů.

Vzhledem k tomu, že spolupráce s rodiči je v současné době obvykle uvedenými způsoby realizována, tak můžeme usuzovat, že vztah rodiny a školy je bezchybný. Avšak, jak uvádí Koťátková (2008, s. 90), „*učitelky se shodnou v tom, že rodiče se k zapojení do výše zmíněných aktivit příliš nemají. Snaží se spíše formálně vyhovět nebo se spolupracujícím vý-*

zvam vyhýbají. Vysvětlují si to tak, že nemají o své děti příliš zájem.“). Možným důvodem této problematické spolupráce může být právě neexistence onoho vztahu mezi mateřskou školou a rodinou, kdy se rodiče necítí v mateřské škole dobře. Tyto pocity mohou pocházet z jejich vlastních zkušeností s mateřskou školou v době, kdy ji sami navštěvovali, či z pocitu nerovnosti moci mezi nimi a učitelkami jejich dětí, pocitu nadřazenosti učitelek a obav z jejich hodnocení. Také Svobodová (2010, s. 62-63, 66) upozorňuje na ovlivnění rodičů jejich vlastními zkušenostmi z dětství a z nich pramenícího ostychu v prostředí mateřské školy. Nacházíme se tedy v „začarovaném kruhu“, kdy vztahy mezi rodinou a mateřskou školou by měly být rozvíjeny prostřednictvím jejich účasti na společných akcích a komunikaci. Avšak z důvodu limitovanosti těchto vztahů se rodiče bojí učitelkám více otevřít, více s nimi o dítěti komunikovat, a tudíž navázat onen vztah. Rodiče i učitelky by si měli hlavně uvědomit, že dítě předškolního věku vnímá vztahy mezi osobami ve svém okolí, tedy i to, jaké emoce při kontaktu učitelky a rodiče vznikají (Koťátková, 2008, s. 90). Role učitelek i rodičů při výchově a vzdělávání dítěte „*je nezaměnitelná, vzájemně nenahraditelná, ale společně se mohou významně doplňovat ve prospěch rozvoje dítěte*“ (Gillernová in Mertin et al., 2010, s. 26). Tato skutečnost, tedy zájem dítěte, by měl být hlavním důvodem k utváření úzkých vztahů mezi mateřskou školou a rodinou.

V neprospěch těchto akcí, zaměřených na rozvoj spolupráce mateřské školy s rodiči, je fakt, že jsou uskutečňovány jednorázově. Aby však vznikla důvěra, která je pro vztah nezbytná, je potřeba intenzivnějšího a pravidelného kontaktu mezi jeho účastníky (Koťátková, 2008, s. 90). Má-li se vztah dobře vyvíjet, je důležité dbát na ohleduplné a diskrétní nakládání se svěřenými vnitřními záležitostmi a ochranu soukromí rodiny (Smolíková et al., 2004, s. 36). Při komunikaci s rodinou dítěte by měla být učitelka empatická a schopná odhalit, kde může ještě ze své pozice na rodiče i dítě působit a neposkytovat tak nevyžádané či dokonce nežádoucí rady. Proto by měla také mít přehled o konkrétních potřebách každého dítěte, respektive jeho rodiny, a měla by usilovat o jejich uspokojení. Dalším způsobem, kdy může mateřská škola poskytnout rodičům „pomocnou ruku“, je poradenský servis a jiné osvětové aktivity týkající se výchovy a vzdělávání dětí předškolního věku.

V neposlední řadě je jedním z pilířů vztahu mezi mateřskou školou a rodinou vzájemná komunikace. Jejím prostřednictvím „*pedagogové pravidelně informují rodiče o prospívání jejich dítěte i o jeho individuálních pokrocích v rozvoji i učení. Domlouvají se s rodiči*

o společném postupu při jeho výchově a vzdělávání.“ (Smolíková et al., 2004, s. 36). Touto problematikou se blíže zabýváme v následující podkapitole.

1.2 Komunikace učitelky s rodiči

Mateřská škola je specifická tím, že při předávání dětí dochází ke každodennímu kontaktu učitelky s rodiči. Vzhledem k četnosti tohoto kontaktu bychom usuzovali, že komunikace mezi učitelkou a rodiči je bezproblémová. Jak uvádí Petrů-Kicková (2010), učitelky však v této komunikaci vnímají značné problémy, například když rodiče zlehčují důležitost informací o dítěti, které jim učitelka předává, poskytují učitelce klamné informace o svém dítěti či s učitelkou vůbec nekomunikují. Tyto skutečnosti působí na učitelky a vyvolávají v nich pocity marnosti, nejistoty či vzteku. Učitelky nahlíží na tuto problematiku tak, že *„rodič nemá odborné pedagogicko-psychologické znalosti v oblasti předškolní výchovy, přesto zpochybňuje autoritu učitelek a přivlastňuje si právo zasahovat a rozhodovat o procesech, které v mateřské škole probíhají“*. (Petrů-Kicková, 2010) Je však potřebné si uvědomit, že rodič, přestože nemusí být odborníkem na výchovu, je odborníkem na své dítě, je tím, kdo ho zná nejlépe (Svobodová, 2010, s. 64). S tímto vědomím by měly učitelky do komunikace s rodiči vstupovat. Petrů-Kicková (2010) se také zabývala, jak na problematiku komunikace s rodiči nahlíží ředitelky mateřských škol. Z jejich zjištění je patrné, že ředitelky mateřských škol jsou optimističtější. Komunikaci s rodiči nejčastěji využívají k předávání informací, dále ji vnímají jako vytváření důvěry v tomto vzájemném vztahu a vůbec jako prostředek k navázání onoho vztahu. Ředitelky identifikují v komunikaci taky určitou zpětnou vazbu, kterou rodiče informují o dítěti, avšak to se dle výzkumu Petrů-Kickové jeví jako podružné.

Efektivní komunikace mezi rodičem a učitelkou by měla být budována ještě před nástupem dítěte do mateřské školy (Svobodová, 2010, s. 64-65). Prvotní kontakt mezi mateřskou školou a rodiči by měl být osobní za účelem poskytnutí přehledu o fungování mateřské školy rodičům, redukce jejich obav a předcházení případných komunikačních bariér. Dalším krokem v rozvíjení komunikace jsou již zmiňované třídní schůzky na začátku školního roku, kde se především rodiče nově příchozích dětí dozví základní informace o výchově a vzdělávání v mateřské škole a kde také mohou vznést své případné dotazy. Následující komunikace mezi rodiči a učitelkou probíhá každodenně při předávání dětí. Důležité je, aby učitelka dodržovala zásady správné komunikace s rodiči a měla stále na paměti zájem

dítěte, který s rodiči sdílí. Pro rodiče je velmi důležité vědět, že učitelka se o dítě zajímá a má k němu pozitivní vztah. Proto by učitelka při rozhovoru měla vždy zmínit určitou pozitivní informaci o dítěti, například úspěch dítěte v daném dni, sdílení radosti mezi dítětem, rodiči a učitelkou totiž usnadňuje komunikaci. Neznamena to však, že negativní informace by učitelka měla rodičům zatajovat, pouze je důležité je zprostředkovat správným způsobem: popsat danou situaci a nevynášet soudy nad dítětem, ze sdělení musí být zřejmá účast učitelky na problému a zájem o jeho řešení, v neposlední řadě by před i po řešení vyvstalého problému měly být zdůrazněny kladné stránky dítěte. Když chce učitelka rodiče „ovlivnit, je především potřeba zaujmout vstřícný, přijímací postoj, bez kritiky a hodnocení“ (Rezková in Mertin et al., 2010, s. 73). Zajímavostí je, že vzhledem k možnosti každodenní osobní komunikace mezi učitelkou a rodiči, již v podstatě nejsou využívány konzultační hodiny (Petrů-Kicková, 2010).

2 ZÁJMOVÁ ČINNOST

„Zájmové činnosti chápeme jako cílevědomé aktivity zaměřené na uspokojování a rozvíjení individuálních potřeb, zájmů a schopností. Mají silný vliv na rozvoj osobnosti i na správnou společenskou orientaci.“ (Pávková, Pavlíková, Hájek, 2002, s. 92) Zájmová činnost slouží také k usměrňování zájmů. Motivačním aspektem k zájmové činnosti jsou zájmy, ty člověka k realizaci dané činnosti vedou. Zájmy vychází z potřeb a vrozených dispozic jedince. Uskutečňováním zájmové činnosti pak nejenže dochází k naplňování zájmů jedince, ale v zájmové činnosti se člověk také dále formuje. Jedinec zábavnou, jemu příjemnou formou rozvíjí své nadání, schopnosti, dovednosti i vědomosti. V neposlední řadě je zájmová činnost lidmi uskutečňována z důvodu pozitivních prožitků s ní spojených a také jako odreagování se od negativních okamžiků života. Když člověk má možnost realizovat své zájmy, tak mu to přináší potěšení a z tohoto důvodu se k dané zájmové činnosti vrací i ve chvílích, kdy se necítí dobře.

2.1 Klady zájmové činnosti

Samotná svobodná volba zájmové činnosti rozvíjí osobnost člověka. Již uvědomění si všech motivačních aspektů, které nás k dané činnosti přivádějí, nás v životě posunuje dále. Přece právě sami sebe bychom měli poznat nejlépe. Jakmile si vybereme zaměření zájmové činnosti, kterou chceme vykonávat, čeká nás výběr z jejích různých odvětví, druhů i z různých organizací, které tyto zájmové činnosti nabízejí. To, že se dokážeme vhodně rozhodnout a své rozhodnutí si obhájit, je dovednost, kterou využijeme i v dalších momentech našeho života (např. při volbě studijního oboru, povolání či při volbách do správních orgánů České republiky) (Hájek, 2008, s. 164).

Člověk jakožto tvor společenský upřednostňuje možnost realizace své zájmové činnosti ve společnosti dalších jedinců, ať už ve formálně či neformálně ustanovených skupinách. Díky zájmové činnosti tak dochází k navazování a prohlubování společenských vztahů. Tyto zájmové útvary mají vliv na společenskou orientaci jedince. Člověk přicházející do dané zájmové skupiny má s ostatními členy společný zájem, avšak během činnosti dochází k interakci mezi účastníky a vzájemnému ovlivňování jejich názorů a postojů. Zájmová činnost realizovaná ve skupinách takto „vede děti i ostatní účastníky k přiměřené účasti

(*participaci*) i na politickém, kulturním a hospodářském životě společnosti“ (Hájek, 2008, s. 164).

Nezanedbatelná je také výchovná a vzdělávací funkce zájmové činnosti (Hájek, 2008, s. 165). Hájek (2008, s. 165) uvádí, že zájmová činnost „*rozvíjí celou osobnost, působí motivačně i socializačně, podporuje seberealizaci*“. Zájmová činnost může být využívána jako prevence sociálně-patologických jevů, kdy se jedinec učí při realizaci zájmové činnosti trávit smysluplně svůj volný čas, relaxovat a odpoutat se tak od problémů či obtíží, se kterými se potýká. Člověk při ní také v jisté míře rozvíjí své dosavadní dovednosti, schopnosti či znalosti. Můžeme říci, že každá zájmová činnost člověka obohacuje, ať už se jedná o činnost, kterou dosud nevyzkoušel, nebo o činnost z oblasti, v níž se již v minulosti realizoval.

2.2 Kategorizace zájmových činností

Zájmovou činnost lze dělit z různých hledisek. Pro účely naší práce uvedeme dělení zájmové činnosti z hlediska organizovanosti jejího výchovného působení (Hofbauer, 2004, s. 21):

Činnost spontánní se uskutečňuje skrze nabídku činností, která je zpřístupněna všem zájemcům bez podstatnějšího omezení. Tuto činnost mohou lidé realizovat podle svého zájmu individuálně nebo ve skupině a není také nijak časově omezena. Základní charakteristikou tohoto druhu zájmové činnosti je její vedoucí, který vystupuje v roli průvodce, rádce, konzultanta nebo motivačního činitele a současně obstarává bezpečnost účastníků (Hofbauer, 2004, s. 21).

Zájmová činnost příležitostná může být organizována jednorázově či cyklicky a to s různým zaměřením. Jedná se o činnost s pevným časovým vymezením přímo vedenou pedagogem, který iniciuje a podporuje zapojení dětí a mládeže (Hofbauer, 2004, s. 21).

Zájmová činnost pravidelná je realizována cyklicky v průběhu celého roku, uskutečňuje se například v časovém rozestupu jednoho týdne nebo kratším a doba, po kterou je poskytována, je pevně vymezena (Hofbauer, 2004, s. 21). Její vedení je kvalifikované. Tato zájmová činnost je zaměřena na intenzivní rozvoj zájmů svých členů. Jak uvádí Hájek (2008, s. 169) „*je organizována v zájmových útvarech, což je obecné vyšší pojmenování zahrnující zpravidla některá z těchto označení*“:

- **Kroužek** je zájmový útvar, který má menší počet členů a svoji činnost zaměřuje obvykle na obohacení členů a vnitřní život tohoto útvaru, například rybářský, modelářský (Hájek, 2008, s. 169).
- **Soubor** je zájmový útvar, který svoji činnost zaměřuje na veřejnou prezentaci své činnosti. Oproti kroužku se obvykle vyznačuje pevnější strukturou a větší členskou základnou, například folklórní, divadelní (Hájek, 2008, s. 169).
- **Klub** jakožto zájmový útvar je charakterizován volnější organizační strukturou a možným zaměřením především na pasivní přijímání podnětů jeho členy, např. filmový klub, fankluby (Hájek, 2008, s. 169).
- **Oddíl** se nevyskytuje tak často jako jiné zájmové útvary, jedná se totiž o útvar, který spadá pod větší organizační celek, například turistický (Hájek, 2008, s. 169).
- **Kurz** se vyznačuje předem stanovenou délkou trvání, která obvykle nepřesahuje jeden rok, a „jeho činnost směřuje k osvojení určitého množství vědomostí či dovedností“, například počítačový, vaření. Jeden zastřešující zájmový útvar může být také organizován jako sled kurzů, které na sebe navazují časově i tematicky (Hájek, 2008, s. 169).

2.3 Zájmová činnost v mateřské škole

V naší práci se zabýváme konkrétně zájmovou činností v mateřské škole. V těchto podmínkách má zájmová činnost různá specifika, která v následující podkapitole blíže rozebereme. Již samotné chápání zájmové činnosti jako takové je odlišné. Základní výhradou k uvedené definici zájmové činnosti je níže zmiňovaný „zájem“, jelikož u dítěte předškolního věku se zájmy teprve vyvíjejí a jsou krátkodobé (Koťátková, 2008, s. 54). V naší práci se prostřednictvím výzkumu pokusíme také dopátrat definice zájmové činnosti v mateřské škole, jelikož její vymezení námi dosud v dostupné literatuře nebylo odhaleno.

Mateřské školy nabízejí různé zájmové činnosti. Ty se liší šíří nabídky, zaměřením, četností organizace i časovým rozvrhem. V mateřské škole jsou zájmové činnosti chápány jako součást nadstandardních aktivit, které mateřská škola poskytuje (Smolíková et al., 2004, s. 43).

Mateřské školy nabízejí jak pravidelnou zájmovou činnost – kroužky, tak i zájmovou činnost příležitostnou – různé tematické akce. Kroužky nabízené mateřskými školami mají různé zaměření, např. plavání, výtvarný kroužek, lekce cizího jazyka, hra na hudební nástroj, dramatický kroužek. Příležitostná zájmová činnost je mnohdy zaměřena mimo jiné na spolupráci s rodiči, často se jedná např. o školní slavnosti. „*Školní slavnosti nemusí být pouze besídka, na kterou se děti dlouze a mnohdy drilem připravují.*“ (Svobodová, 2010, s. 67) Existuje množství způsobů jejich realizace, například výlet k nejbližší studánce u příležitosti uspávání studánek, karneval jako vyvrcholení masopustu či zahradní slavnost při loučení s předškoláky. Školní slavnosti mohou být také organizovány jako společná tvoření pro děti a jejich rodiče. Často se tak děje před Vánocemi či Velikonocemi, kdy si děti společně s rodiči mají možnost vyrobit různé tematické dekorace. Zde se nabízí možnost výměny rolí, kdy se rodič stává lektorem a učitelka se od něj učí (Svobodová, 2010, s. 67).

Mateřské školy jsou motivovány k poskytování těchto nadstandardních aktivit různými důvody. Jak uvádí Vrkoslavová (2008b, s. 68), „*je to například tlak rodičů, kteří mají zájem o konkrétní aktivity*“. Jako důvod těchto požadavků rodičů uvádí jejich malé povědomí o Školním vzdělávacím programu mateřské školy, což dokládá na výsledcích svého výzkumu. Zájmové činnosti v mateřské škole mohou mít pozitivní vliv na dítě, avšak je důležité dbát na individuální a věkové zvláštnosti dítěte (Vrkoslavová, 2008b, s. 68).

2.3.1 Zájmy dětí předškolního věku

Jelikož se v naší práci zabýváme zájmovou činností v mateřské škole, tak nejprve vysvětlíme, jak chápeme zájem u dětí předškolního věku. Zájmová činnost slouží k uspokojování a rozvíjení zájmů. Hájek (2008, s. 163) zájem chápe jako „*relativně stálé zaměření osobnosti*“. Pokud člověka určitý předmět nebo činnost zaujme, tak si k ní vytváří kladný vztah a touží po jejím opakování. Právě zájmy jsou motivací k opakování těchto aktivit, o kterých hovoříme jako o zájmových činnostech. Dalším aspektem ve vzniku zájmů jsou vlohy a schopnosti. Jedinec má pozitivní vztah právě k zájmovým činnostem, k nimž má jisté předpoklady. Tyto činnosti se mu přirozeně daří a to ho motivuje k jejich opakování, jsou předmětem jeho zájmu (Hájek, 2008, s. 163).

Fontana (2003, s. 222) uvádí, že zájmy dětí jsou vázány na věci a činnosti, které pro ně mají určitý význam a využijí je v životě. Jako motivační aspekt může na dítě působit vě-

domí, že daná činnost jim pomáhá překonávat různé problémy. Děti mají také přirozený zájem o libé činnosti. Dalším impulzem ke vzniku zájmů je upevňování dané činnosti u dítěte ze strany rodičů. Jestliže si dítě k vybrané činnosti vytvoří pozitivní vztah, ta se může stát předmětem jeho zájmu. Možností, kdy se může u dítěte vyvinout zájem také je, když si spojuje danou věc, činnost s rodiči. Můžeme tedy říci, že i zájmy je možné do určité míry předávat z generace na generaci. Jak jsme již uvedli, neopomenutelný podíl na vzniku zájmů u dětí mají vrozené činitele. Tyto vlohy, schopnosti, dovednosti děti vedou k automatickému a nezáměrnému vykonávání a opakování určitých činností. Rodič by pak tyto předpoklady dítěte měl identifikovat, využít jich a dále je u dítěte rozvíjet. Vhodným způsobem je návštěva zájmové činnosti odpovídající daným vlohám dítěte (Fontana, 2003, s. 222).

Kořátková (2008, s. 53) uvádí, že v pátém a šestém roce se „*dítě začíná samo spontánně zájmově specializovat*“. Tyto zájmy mohou být motivovány jak činností rodičů, tak spontánním nadchnutím dítěte pro určitou vnímanou skutečnost. Přestože bývají tyto zájmy krátkodobého charakteru, je nutné, aby jim byla věnována dostatečná pozornost, jelikož rozvíjejí schopnost dítěte soustředit se na činnost, rozšiřují dosavadní poznání dítěte a v neposlední řadě mají vliv na utváření hodnotového systému dítěte (Kořátková, 2008, s. 53-54).

Toto období je spjato s projevem odlišných dispozic dětí, kdy se každé přiklání k jiné činnosti, začíná preferovat odlišné hodnoty i zájmy. Zájmy, které se nyní začínají projevovat, však nejsou konečné. Dítě během svého dalšího vývoje reaguje na různé podněty ve svém okolí, na svůj psychický i fyzický vývoj (Kořátková, 2008, s. 54).

V tomto věku dítěte, vzhledem k výše uvedeným změnám, se rodiče dítěte často rozhodují pro umístění dítěte do zájmových činností. Motivací k tomuto rozhodnutí je jim urychlení a podpora vývoje dítěte. Protože se zájmy dítěte teprve začínají formovat a dítě není ještě schopno konkrétně vyjádřit a především zdůvodnit svůj postoj (preferenci), hlavní slovo v tomto rozhodnutí tak mají rodiče (Kořátková, 2008, s. 54).

2.3.2 Zájmová činnost v kurikulárních dokumentech pro předškolní vzdělávání

Výchova a vzdělávání v mateřské škole se řídí základními kurikulárními dokumenty. Na státní úrovni se jedná o Rámcový vzdělávací program pro předškolní vzdělávání a na školní úrovni je to školní vzdělávací program.

Pro zahrnutí zájmové činnosti do edukačního procesu v mateřské škole je zásadní pohled Rámcového vzdělávacího programu pro předškolní vzdělávání na tuto problematiku. V něm je ukotven celostní rozvoj dětí v předškolním vzdělávání. Rámcový vzdělávací program pro předškolní vzdělávání uvádí: „*Záměrem předškolního vzdělávání je rozvíjet každé dítě po stránce fyzické, psychické i sociální a vést je tak, aby na konci svého předškolního období bylo jedinečnou a relativně samostatnou osobností, schopnou (kompetentní, způsobilou) zvládat, pokud možno aktivně a s osobním uspokojením, takové nároky života, které jsou na ně běžně kladeny (zejména v prostředí jemu blízkém, tj. v prostředí rodiny a školy), a zároveň i ty, které ho v budoucnu nevyhnutelně očekávají.*“ (Smolíková et al., 2004, s. 11). Zde můžeme identifikovat, že v rámci běžného denního programu v mateřské škole je dítě všestranně rozvíjeno. Děti se setkávají s hudebními, výtvarnými i pohybovými činnostmi, a tak se jeví zájmové činnosti zaměřené na tyto aktivity jako nadbytečné. Na základě Rámcového vzdělávacího programu je vytvářen školní vzdělávací program, který již respektuje dané podmínky mateřské školy, a tudíž „*umožňuje plně a pružně reagovat na konkrétní zájmy dětí i rodičů, možnosti, přání či požadavky. Zajistit pestrou a různorodou vzdělávací nabídku je jedním z klíčových důvodů zavedení systému rámcových a školních vzdělávacích programů.*“ (Smolíková, 2005b, s. 13). A tak by každý školní vzdělávací program měl poskytnout rozsáhlou a jedinečnou nabídku činností, díky níž by se staly zájmové kroužky v mateřské škole neopodstatněnými. Můžeme také říci, že dnes je v běžném denním režimu mateřských škol dostatek prostoru pro zařazení činností, jež budou danou mateřskou školu odlišovat od jiných a umožní jí konkurenceschopnost (Smolíková, 2005b, s. 13).

Rámcový vzdělávací program pro předškolní vzdělávání nehovoří přímo o zájmové činnosti, zmiňuje se pouze o kroužcích realizovaných v mateřské škole, a ty řadí mezi „nadstandardní“ aktivity mateřské školy (Smolíková et al., 2004, s. 43). Jak jsme již uvedli, kroužek je zájmový útvar, který spadá mezi pravidelnou zájmovou činnost. S ohledem na uvedené skutečnosti tedy zájmovou činnost v Rámcovém vzdělávacím programu pro předškolní vzdělávání vnímáme jako „nadstandardní“ aktivitu. Tyto nadstandardní aktivity tedy v souladu s Rámcovým vzdělávacím programem pro předškolní vzdělávání není možné zařadit do školního vzdělávacího programu, jelikož nemůžou být „*organizovány a realizovány na úkor rozsahu a kvality standardního vzdělávacího programu*“ (Smolíková, 2005a, s. 15). Pokud jsou zájmové činnosti v mateřské škole organizovány, měly by být zařazeny

až po skončení její běžné provozní doby. V případě, že vedou zájmové činnosti učitelky mateřských škol, tak se tak děje až po skončení jejich pracovní doby (Smolíková, 2005a, s. 15).

„Poměr spontánních a řízených činností je v denním programu vyvážený, a to včetně aktivit, které mateřská škola organizuje nad rámec běžného programu.“ (Smolíková et al., 2004, s. 34)

Je důležité, aby učitelky mateřských škol dokázaly rodičům vysvětlit, že *„rozsáhlá nabídka kroužků a její roztržitost v žádném případě nesvědčí o kvalitě poskytovaného vzdělávání“* (Smolíková, 2005a, s. 15). Aby se tak mohlo stát a byl respektován Rámcový vzdělávací program pro předškolní vzdělávání, je vhodné nejprve rodičům zprostředkovat obsah školního vzdělávacího programu.

2.3.3 Zájmová činnost v denním režimu mateřské školy

Další otázkou spjatou se zájmovou činností v mateřské škole je její zařazení do denního režimu mateřské školy a její časová organizace. Tedy jak dlouho by měla daná zájmová činnost trvat, v jaké frekvenci by měla být realizována a především, v které denní době ji v mateřské škole realizovat. Jak uvádí Vrkoslavová (2008a, s. 10), *„optimální dobu lze těžko najít“*. Předpokladem, že se rodiče budou touto otázkou zabývat při výběru zájmové činnosti pro své dítě, je opět jejich znalost školního vzdělávacího programu. Seznámení s kurikulárními dokumenty, kterými se činnost mateřské školy řídí, by rodičům měly zprostředkovat učitelky mateřské školy. Mohou tak učinit upozorněním rodičů na existenci těchto dokumentů, seznámit je s místem jejich zpřístupnění a možnostmi do nich nahlédnout. Dobrým způsobem předání základních informací především o školním vzdělávacím programu jsou rodičovské schůzky či osobní konzultace s rodiči.

Pro zvážení vhodnosti doby, kdy dítě odchází ze třídy na lekci zájmové činnosti, rozebereme denní režim v mateřské škole v souvislosti s jednotlivými činnostmi. Každý den po příchodu dítěte do třídy mají děti prostor pro spontánní hru. Úkolem učitele v této době je především dětem nabídnout různé činnosti, ze kterých si děti pak mohou vybrat ty, které je zaujmou a odpovídají jejich vývojové úrovni. Volná a spontánní hra má významný přínos pro dítě, to se učí vybírat si činnost dle vlastního rozhodnutí, hru si organizovat (postup, pravidla, čas), rozvíjet sociální vztahy (to můžeme vidět zejména při adaptaci nově přichodících dětí na mateřskou školu, kdy děti navazují kamarádské vztahy právě při spontánní hře)

a osvojovat si nové poznatky činnostním učením. Pro učitele je tato doba taktéž velmi důležitá, protože může provádět diagnostiku spontánní hry dětí a z ní získat významné údaje o dětech.

Především by tedy rodiče měli pečlivě zvážit volbu dopoledních zájmových kroužků. Ty totiž nejzásadněji narušují běžný chod mateřské školy, činnosti připravené učitelkami. Dopolední aktivity – od nabídky činností ke spontánní hře, přes zdravotní cvičení, řízenou činnost až po pobyt venku – jsou učitelkami naplánovány tak, aby na sebe logicky navazovaly, děti komplexně a cíleně rozvíjely a učení bylo pro děti přirozené (Kotátková, 2008, s. 66).

V některých mateřských školách děti odchází do zájmových činností v době řízené činnosti. Pokud se tak děje až v průběhu řízené činnosti, tak dochází k jejímu narušení. V těchto situacích můžeme pozorovat, že děti odmítají ze třídy odejít, chtějí pokračovat v započaté aktivitě. Také pozornost dětí, které daný zájmový kroužek nenavštěvují, je oslabena. Toto dokladuje Vrkoslavová (2008a, s. 10) na výsledcích svého výzkumu „Zájmová činnost předškolního dítěte v mateřské škole“, který prováděla od listopadu 2006 do května 2007 ve frýdlantském regionu.

Můžeme se také setkat se zařazením zájmové činnosti do denního režimu v době vymezené pro pobyt venku. Dítě, které se zúčastňuje zájmové činnosti v tomto čase, přichází o možnost spontánního hraní si na čerstvém vzduchu (Vrkoslavová, 2008a, s. 10).

Doba po obědě je v mateřské škole vyhrazena pro odpočinek dětí. Vrkoslavová (2008a, s. 10) uvádí, že v některých mateřských školách je zájmová činnost organizována namísto něj. V tomto případě, tak děti nemají možnost se zklidnit. Odpočinek, který je v mateřské škole obvyklý, je součástí jejího denního režimu odůvodněně. Přirozeným biorytmem lidského organismu po jídle je utlumení výkonnosti, tělo tráví přijatou stravu a ostatní funkce se zpomalují (Vrkoslavová, 2008a, s. 10). Pokud děti místo odpoledního odpočinku navštěvují zájmový kroužek, může být tímto útlumem ovlivněna efektivita zájmové činnosti. Vzhledem k chybějícímu odpočinku, pak také únava může mít negativní dopad na náladu dítěte a tím na celý zbytek jeho dne.

Poslední možností, kdy bývají zájmové činnosti v mateřské škole organizovány, je doba po odpočinku dětí. V této době mají děti prostor pro volnou hru a poté již odcházejí domů.

Vrkoslavová (2008a, s. 11) namítá proti organizaci zájmové činnosti v mateřské škole v tento čas, že je jí jenom prodlužován už tak dlouhý čas, který děti tráví v mateřské škole.

Jak jsme si ukázali, ideální doba pro zařazení zájmové činnosti do denního režimu mateřské školy tedy neexistuje. Její realizace vždy ovlivní jak edukační proces v mateřské škole, tak dítě samotné.

2.3.4 Přínosy a rizika zájmové činnosti v mateřské škole

Ve spojení se zájmovou činností v mateřské škole se setkáváme s rozporuplnými názory. Učitelky mateřských škol i rodiče dětí předškolního věku mají různé postoje k této problematice. V následující části shrneme, jaké přínosy a naopak rizika organizace zájmové činnosti v mateřské škole přináší.

Nejprve uvedeme přínosy zájmové činnosti realizované v mateřské škole.

Jak jsme již zmínili, základním předpokladem výběru zájmových činností pro dítě by měl být jejich zájem o danou činnost. Vždyť právě pokud dítě daná činnost baví, má z ní pozitivní prožitek, tak v tomto duševním rozpoložení je nejvíce obohacováno. Hlavní přínos zájmové činnosti tedy vidíme v upokojení zájmů dítěte.

Předností realizace zájmových činností v mateřské škole je doplnění aktivit dítěte o činnost, která se v běžném režimu výchovy a vzdělávání v mateřské škole nerealizuje (Vrkoslavová, 2008a, s. 10). Takovýto druh zájmových činností vnímáme jako nejpodstatnější, jelikož lze přesně zařadit k nadstandardním činnostem. A právě takto je zájmová činnost ukotvena v Rámcovém vzdělávacím programu pro předškolní vzdělávání.

Jako výhodu můžeme vnímat, také počet účastníků zájmových činností, který je obvykle podstatně menší než množství dětí ve třídě (Vrkoslavová, 2008a, s. 10). Tato skutečnost dává vedoucímu větší možnost individuálního přístupu, který umožňuje vhodné rozvíjení dítěte s ohledem na jeho individuální potřeby a schopnosti. A právě pro pozitivní rozvoj dětí musí zájmová činnost respektovat jejich individuální zvláštnosti.

V případě, že je zájmová činnost zaměřená na činnosti, které jsou realizovány v běžném režimu mateřské školy, tak jako přínosné můžeme vnímat hlubší rozvoj zájmů a nadání dětí. Tento typ zájmové činnosti by měl navazovat na činnosti v mateřské škole, avšak zcela je neopakovat a spíše je obměňovat. Takovouto realizací obdobných, ale ne totožných, činností může být dítě vhodně rozvíjeno.

Přínos zájmové činnosti pro děti předškolního věku můžeme vnímat také v rozvoji sociálních dovedností. Toto dokládá kanadský výzkum. Ukazuje, že děti, které se v předškolním věku zúčastňovaly zájmové činnosti, vykazovaly významné zvýšení sociálních dovedností při nástupu do první třídy než děti, které se jí nezúčastnily. Děti během zájmových činností navazují jak horizontální vztahy s vrstevníky, tak i vertikální vztahy s vedoucím zájmové činnosti. V případě, že je vedoucí zájmové činnosti externista, tak má na děti jiný vliv než jeho rodiče či paní učitelka z mateřské školy. Díky těmto vertikálním vztahům se dítě učí novým sociálním dovednostem, což bylo interpretováno tak, že externí vedoucí poskytuje dítěti jasnější a okamžitou zpětnou vazbu než například jeho rodiče či učitelé. V horizontálních vztazích s vrstevníky se děti zase učí dodržovat pravidla a vzájemně spolupracovat (Poulin, McGovern-Murphy, Chan, Capuano, 2012, s. 37-38).

Vrkoslavová (2008a, s. 10) udává, že „*jedním z důvodů, které vedou ředitelky mateřských škol k nabídce nadstandardních činností, je zájem rodičů o konkrétní aktivitu*“. Tudíž jako jednu z výhod můžeme vnímat uspokojení rodičů, jejich poptávky. Tento vstřícný krok ze strany mateřské školy směrem k nim pomáhá zlepšovat vztah mezi mateřskou školou a rodiči.

Nyní se podíváme na zájmovou činnost z opačného úhlu. Tedy jaká rizika sebou zájmová činnost v mateřské škole přináší.

Děti v pátém a šestém roce jsou ještě přizpůsobivé, dokážou se nadchnout pro činnost, ke které jsou motivovány. Rodiče ve snaze zajistit dítěti pozitivní budoucnost a vybavit jej co největším množstvím dovedností do dalšího života, mají sklon vybírat dětem nejrůznější zájmové činnosti. Poslední rok před nástupem do povinné školní docházky by mělo dítě mít dostatek prostoru pro vlastní vyzrávání. Častá přesycenost volného času dětí zájmovými činnostmi pak brání dítě v učinění vlastního rozhodování o organizaci svého volného času. Volný čas dítěte, spontánní hra rozvíjí u dítěte schopnost rozhodovat o výběru své činnosti a her, jejich obsahu nebo délce jejich realizace. Tato vlastní iniciativa dítěte by neměla být potlačována na úkor množství zájmových činností. Dalším rizikem při velkém množství zájmových činností dítěte může být ztráta vnitřní motivace dítěte k učení, která se intenzivněji může projevit po vstupu do první třídy (Kořátková, 2008, s. 54-55).

Existují však i děti, které doslova touží navštěvovat všechny zájmové činnosti nabízené v mateřské škole. V tomto případě je, opět z důvodu hrozby přetěžování dítěte, nutné, aby

rodiče do výběru zájmových činností pro své dítě zasáhli a spolu s dítětem zodpovědně vybrali pouze některé zájmové činnosti z nabídky. Nelze přesně říci, jaké množství zájmových činností je pro dítě určitého věku vhodné. Každé dítě je jiné, a tak i při rozhodování o počtu zájmových činností musíme zvážit individualitu dítěte. K přetížení dítěte, které hůře zvládá zátěž, by mohlo dojít již při pravidelném intervalu jedné zájmové činnosti. Jiné dítě nemá problém s více zájmovými činnostmi, jejich realizace u něj rozvíjí dané zájmy a přináší mu pozitivní prožitek (Vrkoslavová, 2008a, s. 11).

Dalším rizikovým faktorem může být přihlášení dítěte do zájmové činnosti v období, kdy se dítě ještě neadaptovalo na prostředí mateřské školy. Doba adaptace dítěte „*se může prodlužovat a nedochází k naplňování základních psychických potřeb (potřeby bezpečí), dítě je nadměrně zatěžováno*“ (Vrkoslavová, 2008a, s. 10). Jak uvádí Smolíková (in Těthalová, 2008, s. 15), „*na rozvoj předškolních dětí nemůžeme spěchat, tlačit na ně, přehlcovat je aktivitami či informacemi, které pak stejně nejsou schopny zpracovat.*“.

Často se stává, že zájmová činnost realizovaná v mateřské škole je zaměřena na činnosti, které jsou v mateřské škole běžné. Toto dokládá Vrkoslavová (2008a, s. 10) na svém výzkumu, kdy se jako nejfrekventovanější zájmové činnosti v mateřských školách mimo jiné ukázaly pěvecký kroužek, výtvarný kroužek a dramatický kroužek. V tomto případě se nabízí otázka, jaký význam takovéto zájmové činnosti pro dítě mají? Tyto činnosti postrádají onu důležitou nadstandardnost. Hrozí, že zvolená zájmová činnost bude dítě v dané oblasti přetěžovat, což může vést až ke ztrátě jeho zájmu o tuto aktivitu.

Podstatným úskalím je také vedoucí zájmové činnosti, který nemá vzdělání z oboru předškolní pedagogiky (Košátková, 2008, s. 54). Jedním z důležitých faktorů, který by měl hrát roli ve výběru zájmových činností, je tedy osoba vedoucího zájmové činnosti. Základním předpokladem pro něj je, že se jedná o odborníka v oblasti, jíž se zájmová činnost věnuje. „*Kvalifikovanost lektorů ve speciální dovednosti však ještě neznamená, že je kvalifikován pro práci s dětmi předškolního věku.*“ (Tomanová, 2001, s. 362) Vedoucí zájmových kroužků pro děti předškolního věku by měl znát vývojová specifika této věkové kategorie, což vyžaduje jeho vzdělanost v pedagogicko-psychologické oblasti. Jinak hrozí, že nebude schopný respektovat zvláštnosti této věkové kategorie. Díky tomuto vzdělání pak totiž může vhodně volit obsah a témata zájmové činnosti, cíle, metody, organizační formy, pomůcky, prostředky i časový plán jednotlivých činností. Dítě předškolního věku se učí hrou, vlastní činností, nápodobou, a tímto způsobem by tedy měly vedoucí své zájmové kroužky

organizovat, aby docházelo k přirozenému a komplexnímu rozvoji dětí (Kořátková, 2008, s. 54-55).

Již samotná nabídka zájmové činnosti v mateřské škole může být chápána jako jistá nevýhoda. A to v případě, že rodiče při volbě mateřské školy zvažují množství nabízených zájmových činností. Toto posuzování kvality mateřské školy podle širé nabídky zájmových činností se jeví jako neopodstatněné a také, jak uvádí Kořátková (2008, s. 66), „*se po mnohaletém experimentování moc neosvědčilo*“. Podle Těthalové (2008, s. 14) však toto riziko již není aktuální, jelikož většina rodičů, kteří se zúčastnili její ankety, uvedla, že zájmové kroužky pro ně nejsou hlavním kritériem při volbě mateřské školy.

Jak jsme uvedli, v zájmové činnosti v mateřské škole můžeme spatřovat množství přínosů i rizik, a to jak z pohledu dítěte, které se zájmové činnosti účastní, z pohledu rodičů i učitelky, respektive mateřské školy jako takové. Uvedené skutečnosti by měly být poctivě zvažovány při zařazování zájmových činností do mateřské školy i při výběru zájmových činností pro dítě, jelikož každé dítě je jedinečné, a je tedy nutné přistupovat k němu individuálně. To, co jedno dítě přijímá s radostí, jinému činí potíže. Odpovědný přístup rodičů i učitelky je tedy na místě.

2.3.5 Zájmová činnost jako téma komunikace mezi učitelkou a rodiči

Komunikace mezi učitelkou a rodiči je v mateřské škole na denním pořádku. Avšak jak probíhá komunikace ohledně zájmových činností dětí? Tato problematika není v nám dostupné literatuře dosud samostatně řešena. Můžeme proto předpokládat, že vzhledem k tomu, že je zájmová činnost součástí dění v mateřské škole, tak také komunikace na toto téma probíhá stejnými způsoby. Tedy při osobní komunikaci učitelky či vedoucí zájmové činnosti s rodičem, v rámci konzultačních hodin, na třídních schůzkách, prostřednictvím nástěnek, vývěsek, e-mailových zpráv, webových stránek školy a především na společných akcích pro rodiče s dětmi (Lažová, 2013, s. 25-31).

Lažová (2013, s. 25-31) upozorňuje na informativně-organizační funkci nástěnek a vývěsek. Zde může být rodičům poskytnuta informace o nabídce zájmových činností v mateřské škole a o jejich organizaci. Mnoho autorů se shoduje, že organizace zájmové činnosti je motivována přáním rodičů, a tak usuzujeme, že rodiče vyjadřují své názory k nabídce zájmové činnosti při osobní komunikaci s učitelkou či na třídních schůzkách. Zpětná vazba o zájmové činnosti pak bývá podávána mnohdy také prostřednictvím nástěnky. Jejich funk-

ci nazývá Lažová jako srovnávací, jelikož rodiče vidí produkty svého dítěte vedle děl jiných dětí. Nejčastěji zmiňovaným způsobem komunikace o zájmové činnosti rodičů s učitelkami a vedoucími jsou společné akce pro rodiče s dětmi (Lažová, 2013, s. 25-31; Svobodová, 2010, s. 67-69). Příležitostná zájmová činnost v mateřské škole neboli tematické akce pro rodiče s dětmi jsou vhodným prostředkem k navázání vztahu učitelek s rodiči a rozvoji komunikace mezi nimi. Například při společném tvoření vidí rodič okamžitou zpětnou vazbu o činnosti dítěte, a tak může s učitelkou na dané téma hovořit. Besídky rodičům také poskytují zpětnou vazbu o zájmové činnosti dítěte. S nimi bývá mnohdy spojeno posezení v mateřské škole u kávy či čaje a zde dochází také ke krátké komunikaci učitelky s rodiči o právě proběhnuté akci, a tak můžeme říci, že i o zájmové činnosti.

Vzhledem k uvedeným skutečnostem se tedy domníváme, že se v komunikaci učitelky s rodiči se téma zájmové činnosti vyskytuje. Avšak není nijak podrobně rozebíráno, spíše vyplývá z dané komunikační situace. Samotná osobní komunikace před přihlášením dítěte do zájmové činnosti v mateřské škole mezi rodiči a učitelkou v podstatě neprobíhá, jelikož, jak uvádí Kořátková (2008, s. 54), „*rodiče si nenechají poradit a často se doslova vrhnou do přihlašování dítěte do nejrůznějších kroužků*“.

Můžeme uvést několik doporučení k této problematice, které jsou zaznamenány v literatuře. Vhodné je, aby se rodiče při výběru zájmových činností pro své dítě poradili s učitelkou mateřské školy. Ta zná jak teoretické poznatky o dané vývojové kategorii, tak konkrétní dítě, jeho specifika, potřeby i počínající zájmy. Díky tomuto profesionálnímu vhledu, mohou rodiče lépe zvolit vhodný zájmový kroužek pro své dítě. (Kořátková, 2008, s. 54)

2.3.6 Rodičovská kritéria výběru zájmových činností

V této podkapitole se blíže zaměříme na to, co vede rodiče k výběru dané zájmové činnosti. Jelikož víme, že každý člověk je jiný, tak také rodiče se různí a s tím i jejich kritéria výběru zájmových činností pro jejich dítě.

Mnozí autoři se shodují, že prvním impulzem, který vede rodiče k volbě zájmové činnosti v mateřské škole, je jejich přesvědčení, že děti jsou kvalitně vzdělávány až v zájmových činnostech, zatímco jinak si v mateřské škole pouze hrají (Svobodová, 2010, s. 95; Vrkošlavová, 2008b, s. 68). Kořátková (2008, s. 54) uvádí, že často rodiče vybírají zájmové činnosti pro dítě bez toho, aby se s někým poradili. Zde vyvstává otázka, zda se rozhodují

na základě svých zájmů či toto rozhodnutí opírají o znalost svého dítěte a jeho zájmů. Nováková (2014, s. 48) se otázkou výběru zájmových činností zabývala a zjistila, že nejčastějším kritériem je pro rodiče zájem dítěte, spolu s ním zvažují také zaměření dané zájmové činnosti. Jako další kritérium uvádí instituci, která zájmovou činnost poskytuje, kdy se rodiče rozhodují nejčastěji pro soukromé instituce či mateřské školy. Dalšími kritérii jsou doba a místo konání, vzdělání vedoucího nebo výše poplatku (Nováková, 2014, s. 46, 48).

Jelikož jsou kritéria výběru zájmových činností v literatuře popsána velmi spoře, tak se mimo jiné na tuto problematiku zaměříme ve výzkumné části naší bakalářské práce.

II. PRAKTICKÁ ČÁST

3 CHARAKTERISTIKA VÝZKUMU

V teoretické části práce jsme vymezili teoretická východiska, která nám poodhalila problematiku postavení zájmové činnosti v mateřské škole. S ohledem na fakt, že teoretické ukotvení dané problematiky nemusí vždy zodpovídat reálnému stavu, jsme se rozhodli pomocí našeho empirického šetření zmapovat názory rodičů a učitelek na postavení zájmové činnosti v mateřské škole. V následující části naší bakalářské práce představíme jednotlivé kroky, jejichž prostřednictvím bylo výzkumné šetření realizováno.

3.1 Výzkumné cíle

V rámci výzkumu k této bakalářské práci je naším hlavním cílem:

- Popsat názory rodičů a učitelek na zařazení zájmové činnosti do vzdělávacího programu v mateřské škole.

Dále se budeme zabývat následujícími třemi dílčími cíli:

- Odkrýt, jaké zájmové činnosti jsou nabízeny v mateřských školách.
- Popsat, zda se shodují kritéria výběru zájmových činností v mateřské škole rodičů a učitelek.
- Prozkoumat, zda je nabídka zájmových činností v mateřské škole v souladu s představami rodičů a učitelek.

3.2 Výzkumné otázky

Vzhledem ke stanovaným cílům výzkumu byly formulovány následující výzkumné otázky:

- Jaké názory mají rodiče a učitelky na zařazení zájmové činnosti do vzdělávacího programu v mateřské škole?
- Jaké zájmové činnosti jsou nabízeny v mateřských školách?
- Jaká jsou kritéria výběru zájmových činností rodičů a učitelek?
- Jaké jsou podle učitelek a rodičů možnosti učitelek mateřských škol ovlivňovat volbu rodičů týkající se zájmových činností dětí?

4 VÝZKUMNÁ STRATEGIE

S ohledem na hlavní výzkumný cíl naší práce jsme zvolili strategii kvalitativně orientovaného výzkumu. Tato výzkumná strategie se nám jeví jako nejvhodnější, protože „*hlavním cílem kvalitativního výzkumu je porozumět člověku, tedy především chápat jeho vlastní hlediska – jako on vidí věci a posuzuje jednání*“ (Gavora, 2000, s. 32). A díky zvolené strategii je nám umožněno popsat názory rodičů a učitelky na postavení zájmové činnosti v mateřské škole „*výstižně, plasticky a podrobně*“ (Gavora, 2000, s. 31). Významnou skutečností při volbě naší výzkumné strategie byla snaha nejen odhalit spektrum názorů, ale především do hloubky popsat důvody vedoucí rodiče a učitelky k daným názorům a odhalit tak komplexní obraz daného jevu (Švaříček et al., 2007, s. 17). Domníváme se, že díky osobnímu setkání mezi badatelem a účastníkem výzkumu se budeme moci podívat na téma postavení zájmové činnosti v mateřské škole z perspektivy participanta a přinést tak autentická data.

Skutečnost, že výzkumník je ve své podstatě účastníkem výzkumu, můžeme vnímat jako výhodu zvolené výzkumné strategie, jelikož „*osobní vztah s účastníky výzkumu je základním předpokladem úspěchu*“ (Miovský, 2006, s. 26). Výzkum je ovlivněn výzkumníkem, jakým způsobem komunikuje s participanty a jak se projevuje, to mu pomáhá získat validní data. Podstatný vliv na průběh kvalitativního výzkumu má také prostředí, ve kterém je výzkum realizován, a doba, časové vymezení realizace výzkumného šetření. Pro získání pravdivých a hlubokých dat je nutné dát účastníkům výzkumu dostatek času na své vyjádření ke zkoumané problematice a realizovat výzkum v prostředí přirozeném pro participanty (Miovský, 2006, s. 26).

Jako nevýhodu zvolené výzkumné strategie můžeme vnímat, že teorii vzniklou prostřednictvím kvalitativního výzkumu není možné generalizovat a její platnost se týká pouze účastníků empirického šetření. Při realizaci kvalitativního výzkumu a jeho interpretaci se výzkumník také potýká se svými prekoncepty, kterým se v tomto typu výzkumu nemůže vyhnout (Dezin in Švaříček et al., 2007, s. 18). Důležité však je, aby tuto skutečnost měl výzkumník na paměti a snažil se ji do jisté míry redukovat, a to důkladným zkoumáním získaných dat a kritickým hodnocením vlastních postupů a závěrů. „*Cílem výzkumníka je porozumět situaci tak, jak jí rozumějí sami aktéři.*“ (Dezin, Lincolnová in Švaříček et al., 2007, s. 18)

Jak uvádí Švaříček et al. (2007, s. 24), „logika kvalitativního výzkumu je induktivní, teprve po nasbírání dostatečného množství dat začíná výzkumník pátrat po pravidelnostech, které se v těchto datech vyskytují, formuluje předběžné závěry a hledá pro ně další oporu v datech“. Tímto způsobem jsme postupovali také při našem výzkumném šetření.

4.1 Metoda sběru dat a výzkumný postup

Pro výzkumné šetření jsme zvolili jako metodu sběru dat polostrukturované interview. Jedná se o jeden ze dvou nejčastějších typů hloubkového interview. Tato metoda nám umožní získat detailní a komplexní informace o zkoumané problematice. Polostrukturované interview je založeno na předem připraveném schématu, to se však mírně uzpůsobuje průběhu každého individuálního interview. Zvolená metoda pomáhá držet se při interview zvoleného tématu a zároveň umožňuje získat doplňující informace, které jsou důležité pro pochopení odpovědi účastníka (Švaříček et al., 2007, s. 13, 159-160).

Před samotnou realizací polostrukturovaného interview s účastníky výzkumu je nutné si připravit scénář rozhovoru. V návaznosti na stanovené výzkumné otázky jsme zvolili tematické okruhy, prostřednictvím nichž bychom měli získat odpovědi právě na výzkumné otázky. Tematické okruhy interview byly dále rozloženy na konkrétní tazatelské otázky, které byly přímo kladeny účastníkům výzkumu.

Interview byla nahrávána na diktafon v mobilním telefonu. Všichni účastníci nejprve byli ujištěni o anonymizaci dat a jejich využití pouze pro účely daného výzkumu. Poté dali informovaný souhlas s nahráváním. Metoda polostrukturovaného interview s vytvořenými tazatelskými otázkami nám pomohly držet se tématu interview, směřovat k nalezení odpovědí na stanovené výzkumné otázky, zároveň jsme měli možnost klást doplňující otázky i měnit pořadí předem připravených otázek dle logické návaznosti na vyjádření účastníka a získat tak hluboká data.

Z důvodu vizualizace dat a usnadnění další práce s nimi jsme interview přepsali do písemné podoby. Následovala analýza dat technikou otevřeného kódování a seskupení kódů do kategorií podle významu sdělení účastníků. Poté jsme již přestoupili k interpretaci dat a vyvození závěrů z našeho výzkumného šetření.

4.2 Výzkumný vzorek

Jak název výzkumného šetření napovídá, objektem našeho výzkumného zájmu jsou rodiče, jejichž děti se v současné době účastní zájmové činnosti přímo v mateřské škole, a učitelky mateřských škol, v nichž jsou zájmové činnosti poskytovány. Tito účastníci byli vybráni záměrným výběrem. Jak uvádí Patton (in Miovský, 2006, s. 135) „*znamená to, že na základě stanoveného kritéria cíleně vyhledáváme pouze ty jedince, kteří toto kritérium (nebo soubor kritérií) splňují a současně jsou ochotni se do výzkumu zapojit*“. Vybrali jsme účastníky, které osobně známe a o nichž víme, že splňují výše uvedené kritérium výběru – dotýká se jejich problematika zájmových činností v mateřské škole. Další podmínkou pro zařazení jedince do našeho výzkumného souboru byla jeho otevřenost a ochota komunikovat na dané téma.

Konečný počet účastníků výzkumu je 6 rodičů a 6 učitelek mateřských škol. Z našeho pohledu byl uvedený počet účastníků výzkumu pro potřeby bakalářské práce shledán jako dostačující, protože jejich názory na uvedenou problematiku se ve velké míře shodovaly. Jelikož „*vzorkování je ukončeno, jakmile je dosaženo teoretické nasycenosti, což znamená, že nově zahrnuté případy již nepřinášejí žádné nové a nepředpokládané informace*“ (Strauss, Corbinová in Švaříček et al., 2007, s. 73). Účastníci byli rodiče a učitelky ze Zlínského kraje.

Ve výzkumném vzorku mezi rodiči byla zastoupena obě pohlaví, konkrétně pět žen a jeden muž. Nejvyšší dosažené vzdělání účastníků-rodičů bylo středoškolské s maturitou a ve dvou případech vysokoškolské s magisterským titulem. Věkové složení účastníků výzkumu z řad rodičů bylo 30-41 let. Účastníci-rodiče měli různý počet dětí (1-3), kdy minimálně jedno dítě bylo předškolního věku a navštěvuje mateřskou školu. Většina mateřských škol, které navštěvují děti účastníků výzkumu, měla dvě věkově heterogenní třídy a nacházela se na vesnici. Pouze jeden účastník pocházel z většího města ve Zlínském kraji, avšak mateřská škola byla také dvoutřídní a věkově heterogenní.

Výzkumný vzorek účastnic-učitelek mateřských škol se různil v jejich délce praxe v mateřských školách (2 roky, 3 roky, 8 let, 20 let, 35 let). Pět učitelek působilo v mateřských školách se dvěma třídami s heterogenním věkovým složením, jedna účastnice výzkumu působila v mateřské škole se čtyřmi věkově homogenními třídami. Pět učitelek bylo z mateřských škol v menších městech ve Zlínském kraji a jedna učitelka působila

v mateřské škole ve větším městě ve Zlínském kraji. Jedna participantka-učitelka zároveň zastávala pozici ředitelky mateřské školy.

4.3 Realizace výzkumu

Průběh realizace výzkumu můžeme rozdělit na následující části: výběr výzkumné strategie, metody sběru dat, výzkumného vzorku, příprava polostrukturovaného interview, realizace rozhovoru, přepis rozhovoru, analýza získaných dat a jejich interpretace.

Počáteční fáze výzkumného šetření jsme již popsali výše. Nyní se podrobněji vyjádříme k samotné realizaci sběru dat. Interview s účastníky výzkumu se uskutečnily v průběhu února a března. Rozhovory byly realizovány při osobním setkání, vždy v prostředí, které bylo pro participanty příjemné. Rodiče dávali přednost svému domácímu prostředí, učitelky mateřských škol jsme navštěvovali přímo v jejich mateřských školách, a to v době po skončení jejich pracovní doby, takže jsme měli dostatek času a prostoru na vyjádření se ke zkoumanému tématu. Interview jsme zaznamenávali pomocí diktafonu v mobilním telefonu, a tak jsme nejprve účastníky výzkumu seznámili s etickými aspekty výzkumu. Ubezpečili jsme je, že data budou anonymní, využita pouze pro účely našeho výzkumu a participanti vyslovili souhlas s nahráváním. Při samotné realizaci polostrukturovaného interview s participanty jsme tazatelské otázky kladli v logické návaznosti na vyjádření participanta. Tudíž jsme ne vždy dodržovali posloupnost tazatelských otázek, kterou jsme si předem stanovili. V případě, že participant se již vyjádřil k tématu, na které byla plánována určitá tazatelská otázka, tak jsme ji již znovu nepokládali. Někteří účastníci výzkumu se k tématu vyjadřovali souvisle a plynule, proto jim bylo položeno minimum tazatelských otázek, a to pouze z oblastí, již se ve svém vyjádření „nedotknuli“. Naopak pokud odpověď participanta bylo potřebné ještě upřesnit, položili jsme doplňující otázku.

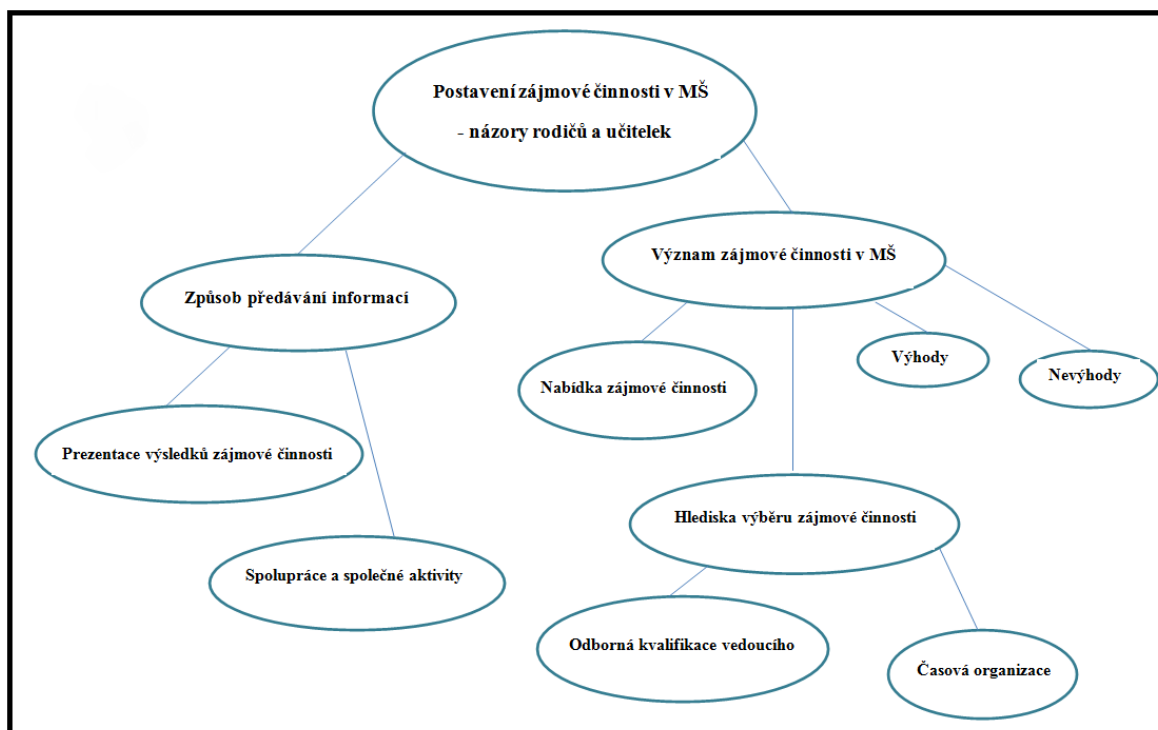
Vzhledem k usnadnění realizace dalších fází výzkumu jsme každé z interview zpracovali do písemné podoby. Tato fáze výzkumu byla časově velmi náročná. Analýza získaných dat a jejich interpretace jsou popsány v dalších částech naší práce, stejně jako teorie, která vznikla na základě interpretace a shrnutí výsledků výzkumu.

5 ANALÝZA DAT

V následující kapitole se zabýváme analýzou dat získaných při polostrukturovaných interview. Jak jsme již výše uvedli, na počátku analýzy sesbíraných dat jsme provedli otevřené kódování. Text jsme rozdělili na různě velké segmenty, které jsme označili odpovídajícími kódy. Poté jsme sjednotili názvy obdobných kódů. V dalším kroku jsme kódy seskupili do kategorií podle jejich významu a také s ohledem na stanovené výzkumné otázky. V následující části kapitoly popíšeme, jaký byl obsah výpovědí účastníků výzkumu vztahující se k daným kategoriím, respektive k výzkumným otázkám.

5.1 Interpretace získaných dat

V následující části rozebereme data získaná v našem kvalitativně orientovaném výzkumu. Pokusíme se nejen o popis výpovědí participantů výzkumu, ale také o jejich následnou analýzu. Vzhledem k velké šíři dat získaných při osobních rozhovorech je výsledná interpretace dat značně obsáhlá. Zároveň ale poskytuje mnohostranný pohled na zkoumanou tematiku.

Obr. 1 Schéma kategorií (Zdroj: vlastní)

5.1.1 Význam zájmové činnosti v mateřské škole

Každý člověk přikládá určité situaci nebo zážitku, který ve svém životě prožil, vlastní význam, důležitost. Má na věc svůj vlastní názor, který se může lišit od názoru většiny.

Námi oslovení rodiče chápou otázku významu zájmové činnosti v mateřské škole různě. Je vnímána jako něco, co ... *se mi (to) líbí, protože ehh věřím, že když člověk odevzdává to dítě, že dojde nějaké lepší, že třeba mají širší záběr...*, chápou ji jako něco nadstandardního, možnost, kterou mohou, ale nemusí využívat. *Považuji je za nadstandardní službu poskytovanou nad rámec běžné práce školek. Proto jsem asi shovívavější než v případě, kdy dítě navštěvuje kroužky v nějaké instituci, která je provozuje jako svou hlavní činnost. Každý z nich se s touto aktivitou setkal, nebyl mezi nimi nikdo, kdo by v úvodu rozhovoru potřeboval objasnit daný pojem. Je jim též poměrně dobře známa organizace výchovně-vzdělávací činnosti, která v mateřské škole probíhá. Proto také uvádí ...*myslím si jako, že je to zas oživení toho průběhu v té školce, že je to zas jiné...* a další svůj názor vyjadřuje takto: *Já su spokojená, dokonce si myslím, že i kdyby tam ta žádná, ta žádná zájmová činnost nebyla, že ta školka už splní veškeré ty, ehh veškeré ty potřebné věci pro to dítě. Takže to je, no, takový nadstandard.**

Oslovené učitelky uvádějí, že pro ně je zájmová činnost, kterou v mateřské škole nabízejí vyloženě nadstandardní záležitostí. Všechny tyto aktivity považují za určité „dublování“ výchovně-vzdělávací činnosti, kterou daná mateřská škola poskytuje v rámci svého výchovně-vzdělávacího programu. Jedna z nich vyjadřuje svůj názor takto: *Ehh, akorát já říkám, já nejsem zastáncem kroužků v mateřské škole. Říkám, já si myslím, že by kroužky měly organizovat Domy dětí a Lidové školy umění, protože my máme jiné, jinou práci, výchovně-vzdělávací činnost. S tímto názorem se v podstatě ztotožňuje i další, která se k této otázce vyjádřila asi nejvíce kriticky a která vnímá zájmové činnosti ... *jako bezvýznamné, jako přínosné by ty zájmové činnosti musely být nějaké takové, které budou dítě rozvíjet po jiných stránkách, než je rozvíjí paní učitelka během dopoledne.* I přes své negativní reakce učitelky považují zájmovou činnost v mateřské škole za určitým způsobem prospěšnou ...*určitě ty nadstandardní aktivity jsou ve škole potřeba, protože ehh, tím dítě vlastně rozvíjíme, učíme.**

Zároveň vnímají zájmovou činnost jako dobrou možnost pro zapojení, „vtažení“ rodičů do dění v mateřské škole. Jedná se hlavně o příležitostné akce, spojené se zájmovou činností.

5.1.2 Nabídka zájmové činnosti

Na otázku konkrétní nabídky zájmové činnosti v mateřské škole, na kterou jejich dítě dochází, uvádějí rodiče, že jsou s touto nabídkou převážně spokojeni. Jedna z matek se vyjadřuje takto: *...tak jsem ráda, že to je, že je ta nabídka, že si můžu vybrat... a no, jsem ráda, že to je a že je to takové pestré...* a další *...jako ta nabídka v té školce, je, takže jsem s ní spokojená, jako já tam nemám k ničemu v té školce výhrady*. Rodiče uvádí, že mají možnost si vybrat, berou v potaz věk dítěte, takže vnímají, že některé zájmové činnosti jsou právě z tohoto důvodu zatím pro jejich dítě nevhodné: *...takže určitě jsou dobré, myslím si, že je teďka momentálně v naší školce více aktivit pro ty starší děti*. Svou roli v pestrosti a rozsahu nabídky poskytovaných zájmových činností hraje jistě také fakt, v jaké lokalitě se daná mateřská škola nachází. To právě zmiňuje další matka: *Hmm, já si myslím, že vzhledem k tomu, že naše školka je na vesnici, tak je ta nabídka celkem dobrá*. Pozitivní hodnocení týkající se aktuální nabídky zájmové činnosti uvádí také oslovený otec: *Převládá naprostá spokojenost, školka u nás nabízí 9 kroužků s širokým okruhem zaměření, vybrat pro dítě aspoň jeden určitě není problém. Je už na uvážení rodičů, kolik toho pro dítě vyberou, ale my nechceme děti přetěžovat...* Rodiče by též uvítali nabídku některých dalších, třeba i netradičních zájmových činností.

Se stejnou otázkou týkající se nabídky zájmových činností v jejich mateřské škole jsme se také obrátili na učitelky. Téměř všechny uvádějí, že aktuální nabídka reaguje na poptávku ze strany rodičů *...ta nabídka je hlavně kvůli té poptávce. Ale jak jsem říkala, ve školce je ten celostní rozvoj, takže ta zájmová činnost je ve smyslu fakt těch nadstandardních aktivit*. Dává na výběr jednak tradiční, každoročně opakované aktivity *...prostě naše školka dává rodičům i dětem na začátku školního roku možnost vlastně vybrat si kroužek nebo prostě nějakou zájmovou činnost, kterou prostě školka nabízí...*, ale některé mateřské školy se snaží také zařadit něco netradičního, zajímavého, něco, co bude děti bavit a co je pro ně nové. Jedna z učitelek uvádí, že jejich mateřská škola jde právě touto cestou: *...my nemáme ty kroužky takové ooo, klasické, to jako mi přijde naprosto zbytečné, takové ty výtvarné, pohybové, hudební, protože s těma dětma se každé to dopoledne cvičí, maluje, tvoří*. Nejlepší by bylo podle ní nabízenou zájmovou činnost směřovat tak, aby určitá vybraná aktivita byla jakýmsi lákadlem a charakteristickým znamením dané mateřské školy: *Jako vzhledem, že je to navíc, jak říkám, tak to jde. Ehh, ale mohla by být pestřejší o nějakou činnost,*

kteřá, kteřá by byla chloubou a vyzdvihovala mateřskou školu. Zatím však, přiznává, jdou spíše osvědčenou cestou nabídky tradičních činností.

Další učitelky upozornily na jiný problém, který může ve spojitosti s poskytováním zájmové činnosti v mateřské škole vyvstat, a to je problém přehnané nabídky aktivit ...*myslím si, že je to dobré, že když ty děti mají na výběr i z něčeho jiného, ale na druhou stranu si myslím, že ve spoustě školek je to prostě i přehlcené...* Toto může vést u ambiciózních rodičů až k určitému nezdravému přetěžování dětí, což by mělo zcela opačný efekt, než jaký má nabízená zájmová činnost dětem poskytovat.

Z výpovědí učitelek vyplynulo, že v jejich mateřských školách se zaměřují na všestranný rozvoj dítěte a tomu také odpovídá nabídka jejich zájmových činností ...*já si myslím, že je dobré, když je tam nějaký ten sportovní, pro ty děti, které se rády hýbou nebo prostě, ehh, pak nějaký ten kreativní, tak nějaká ta výtvarka a pak klidně i nějaký ten hudební, at' si prostě každý vybere podle těch zájmů toho dítěte.*

Pro ilustraci, jak pestrá je nabídka pravidelné zájmové činnosti v námi zkoumaných mateřských školách, můžeme jmenovat následující: plavání, bruslení, lekce hry na zobcovou flétnu, floorbal, folklórní kroužek, sportovní a zdravotní cvičení, lekce anglického jazyka, keramika, kroužek malování, pobyt v solné jeskyni. V příloze uvádíme pro ilustraci týdenní rozpis zájmových činností dětí v jedné z mateřských škol (viz. Příloha P I).

5.1.3 Hlediska výběru zájmové činnosti

V další části rozhovoru jsme se ptali na to, co je pro ně při výběru (rodiče) nebo doporučení (učitelky) určité zájmové činnosti pro konkrétní dítě rozhodujícím kritériem. Jsou rodiče ochotni naslouchat svým dětem a akceptovat jejich požadavky, nebo spíše doporučují takové aktivity, které jsou pro ně atraktivní? Většina rodičů přikládá zájmům dítěte zásadní váhu: *Většinou podle dítěte, jo? Každé dítě, co mám, tak si myslím, že má jiné věci, jiné zájmy co ho baví. Zároveň uvádí, že ...myslím, že to tak dopředu nejde říct, jako že spíš zkusit. Jako prostě, jak by mu to šlo, jak by ho to bavilo a jestli by to nebylo jenom takové ... a dává dítěti také možnost ukončit návštěvu vybrané zájmové aktivity, pokud pro něj už nebude lákavá ...ale kdyby mně řekl, že už tam nechce chodit, jako, že už je takový, že dokáže říct, takže už bysme ho nechali...* Zájem dítěte je pro ně důležitý, ale snaží se jej orientovat směrem, který si myslí, že je pro její dítě prospěšný ... *při výběru kroužku se*

řídíme za prvé tím, co naše děti baví, ale také se je snažíme směřovat k tomu, co si myslíme, že je pro ně vhodné.

Jedním z důležitých kritérií výběru zájmové činnosti je ...*dostupnost kroužku z hlediska místa, času a finanční nákladnosti hrají určitě svou roli...*, dále také názory ostatních rodičů na nabízenou zájmovou činnost v mateřské škole ... *dost napoví i reference rodičů dětí, které takový kroužek už navštěvují nebo navštěvovaly v minulosti. Určitě se nejdřív přeptám, zajímá mě názor ostatních.* Vůbec nejdůležitějším kritériem ale je, že ...*pokud se můj zájem o kroužek z pozice rodiče setkává se stejným zájmem dítěte, chápu ta, uvedené kritéria jako druhořadá. Ten zájem, to přání tam chodit, to je určitě priorit.* Dle získaných informací je patrné, že rodiče otázky výběru zájmové činnosti v mateřské škole nepodceňují a že je pro ně opravdu prvořadý zájem dítěte, proto mu často dávají možnost samostatného výběru ...*ve školce to bylo tak, že prostě dcera přišla a řekla, máme tam to, to a to, a já tam prostě chodit budu. Tak jsme řekli dobře, tak to zkusíme, když ji to bude bavit.* Rodiče se snaží udržet rozumnou míru zájmových aktivit dětí tak, aby dítě nebylo přetěžováno, ale zároveň přiznávají, že ... *už toho má taky jakože moc, ale tím, že všude se těší a všude chodit chtěla, tak jsme říkali, tak ju tak nechme...*

Mnoho rodičů se v dnešní době naopak dostává do opačné situace, kdy se jejich dítě nechce zapojovat do žádných dalších aktivit a oni musí řešit, jak takové dítě motivovat, pokud jim záleží na tom, aby svůj volný čas netrávilo pouze pasivní zábavou u PC her nebo televize. Tento jev potvrzuje matka, která se s tímto problémem u svých dětí potýkala ... *bych vycházela ze zájmu dítěte. Když bych věděla, že je tam něco, co by ho zaujalo, ale říkám, naši kluci jsou spíš takoví (ukazuje na chlapce hrající na tabletu). Snažila bych se ho taky motivovat, aby se účastnil.*

Totožná otázka našeho výzkumu směřovala také k osloveným učitelkám. Ty vidí tuto problematiku z opačné strany. Snaží se ve svých mateřských školách nabízet takové aktivity, které jsou podle nich prospěšné pro individuální rozvoj dítěte a také přispívají k podchycení jeho zájmu o budoucí smysluplné trávení volného času... *aby ty děti získaly nějaký vztah k tomu bruslení, aby se toho nebály. Jde o to jim ukázat, že nejen sedět u toho počítače, ale vzít brusle a jít ven bruslit, že to je ta cesta, kterou by měly jít.* Kvantita i kvalita nabízených činností může být vysoká, ale stěžejní rozhodnutí, jakou aktivitu svému dítěti doporučí, záleží hlavně na rodičích dětí ...*zase je to vyloženo prostě na rodičích, jestli chtěou, aby to dítě tam chodilo nebo nechcou.* Prakticky to probíhá tak, že ...*na začát-*

ku každého roku máme vypracovaný papír, kde jsou všechny tyto nadstandardní činnosti nebo tady ty zájmové. A rodiče si prostě zakřížkují chcu x nechcu. Učitelky se při své práci setkávají nejen s rodiči, kteří respektují zájmy a přání svého dítěte, ale někdy jsou také svědky toho, že ... protože jsem zažila jakože, že i to, že to dítě z toho kroužku nic nemělo, protože ho to prostě nebavilo, že to bylo, a kolikrát to je jenom špatně zvolený kroužek, že to dítě, klidně by mu bylo dobře v tom pohybovém kroužku, ale oni ho dali do výtvarného, protože, nevím, třeba chtěli něco z něho mět, ale to prostě pro to dítě, pokud to dítě k tomu není, není směřované, tak je to pak spíš na škodu. ... Já myslím, že je prostě důležité to dítě, jaké je, co chce a tak. Já myslím, že ty rodiče by to měly víc, jakože zvažovat, to dítě. Ideální situace nastává, pokud se rodiče i učitelky při výběru shodnou na tom, že právě daná zájmová činnost bude pro dítě přitažlivá a přínosná.

S nabídkou zájmové činnosti je úzce spojen následující problém, a to je otázka finanční náročnosti, se kterou se v současné době musí některé rodiny, zvláště ty s malými dětmi, potýkat. Proto také jedna z učitelek uznává, že *...zase nemám ráda, jako když by se prostě řeklo, chodíme do solné jeskyně a teď všichni musí jako, jako je to opravdu na výběr, protože co si budem povídat, v dnešní době je to dost o penězích, u těch rodičů. Takže i finanční stránka je určitým kritériem výběru.*

5.1.4 Odborná kvalifikace vedoucího

Při výběru vhodné zájmové činnosti pro své dítě se rodiče také zajímají o to, kdo tuto činnost povede, tzn. na jaké pedagogické a morální úrovni tento člověk je. Vedoucí daného zájmového kroužku bude trávit s jejich dítětem určitý čas, bude s ním komunikovat, bude ho vést a ovlivňovat. Proto jistě většinu rodičů zajímá, zda je schopen navázat s jejich dítětem dobrý kontakt, zda ho dítě akceptuje, jestli má přirozenou autoritu. Situace je jednodušší, pokud zájmové aktivity v mateřské škole vedou přímo paní učitelky. Rodiče i děti je znají, je tu už vytvořena vzájemná vazba a pedagogické vzdělání dává předpoklad, že učitelky ví, jak s dětmi pracovat *...prostě pořád si říkám, že v té školce je to takové eště něco, mají tu vysokou školu nebo sů vzdělávané, chodí na nějaké semináře, ví nějaké novinky, takže zas něco nového, jiný pohled na svět a na život...* Rodiče také oceňují dobrý přístup učitelek k dětem *...když zná (člověk) ty paní učitelky a viděl, že mají dobrý vztah k dětem, že netrpí žádným syndromem vyhoření...* a vlastně i k rodičům, protože vzájemné fungující a vstřícné jednání má pozitivní vliv na vztah rodina – škola *...takže se mi líbí, že je to tako-*

vé rodinné a opravdu ty paní učitelky sů úžasné, takže i tak jsem si sedla jako, jo, s těma paní učitelkami lidsky, to je důležité.

Lekce anglického jazyka poskytují téměř výlučně lektori z jazykových škol, kteří mají zkušenosti s vedením takto malých dětí ...*na angličtinu chodí lektorka, tam je to jiná, ale vím, že to jsou pedagogové, takže jsou to profesionálové, takže tam nemám s tím problém.* Externí vedoucí jsou využíváni také na vedení zájmových aktivit, které jsou určitým způsobem specifické nebo náročné na odborné znalosti. Je to například výroba keramiky ...*keramiku vede paní lektorka z Domu dětí. Ona tam potom vozí ty výrobky vypalovat, protože ve školce to není, jakože pec. Takže si myslím, že vedoucí jsou na dobré odborné úrovni...* nebo folklórní soubor, který připravuje malé tanečníky a zpěváky ... *vedou dvě externí vedoucí, obě jsou aktivními členkami folklórních souborů. Jedna tam má, ve školce jako, i své děti.* Také některé sportovní aktivity, jako například florbal nebo ... *to plavání, kdy se o ně starají plavečtí instruktoři k tomu proškolení, vzdělání...* jsou svěřeny pod vedení zkušeného trenéra. Vedení hudebních aktivit, jako je například hra na zobcovou flétnu, zvládají také přímo učitelky ...*vím, že ty flétničky vede vlastně učitelka, která má hudební vzdělání...* nebo jsou zajištěni učitelé ze základní umělecké školy ... *flétničku tam chodily učit vyloženě paní učitelky za ZUŠky, takže tam to vzdělání bylo zaměřené. Jako spíš externisti... u nás to patřilo jakoby pod nějakou neziskovou organizaci...*

Můžeme konstatovat, že nabídka kroužků v mateřské škole reflektuje odbornou připravenost učitelek.

Jaká tedy je? Mají učitelky potřebu a ochotu se dále vzdělávat, rozšiřovat si své znalosti a dovednosti? Pokud můžeme usuzovat dle mateřských škol, ve kterých jsme vedli náš pedagogický výzkum, tak učitelky nepodceňují potřebu dalšího osobnostního rozvoje a profesního růstu. V dnešní době, která se vyznačuje konkurenčním prostředím, je další vzdělávání nutností. Proto se učitelky snaží osvojit si nové dovednosti ... *máme třeba to bruslení, tak to taky, dřív mně pomáhali třeba trenéři, ale teď si to dělám sama, že jsem si nastudovala metodiku výuky toho bruslení. A na základě toho to dělám s těma dětma..., které mohou obohatit jak samotný výchovně-vzdělávací proces, tak také umožňují nabízet určité nadstandardní aktivity ... škola v přírodě, tam vlastně jezdí paní ředitelka s paní učitelkou, kdy obě dvě mají vystudovanýho toho koordinátora té environmentální výchovy. Paní ředitelka je vlastně i zdravotník...*

Vyšší nároky z hlediska odbornosti jsou kladeny také na lekce logopedie, které výrazným způsobem ovlivňují připravenost dětí na školní docházku. Vzhledem ke stále se zvyšujícímu počtu dětí s vadami výslovnosti, se stává logopedická péče v našich mateřských školách téměř nutností. I když samy učitelky vnímají zařazení logopedie mezi zájmové činnosti rozporuplně, jde o velmi využívanou aktivitu. Logopedie se neřadí mezi zájmové činnosti v mateřské škole, jelikož se jedná o intervenci u dětí s narušenou komunikační schopností. Avšak participanti našeho výzkumu ji se zájmovou činností spojují, z důvodu jejího podobného způsobu začlenění do výchovně-vzdělávacího procesu v mateřské škole. Logopedii vyučují buď přímo samotné učitelky *...logopedii dělá paní učitelka, myslím si, že na to má nějaký kurz, ale nezjišťovala jsem to, abych pravdu řekla...* nebo někde *...školka vlastně platí logopedku, která dojíždí do školky a vlastně s dětma pracuje. Začíná pracovat s těma předškolákama.*

Některé mateřské školy poskytují zájmovou činnost bez poplatku *... u nás to vedou učitelky, jakože nemáme nějaké externí pedagogy, kteří by chodili, jakože třeba ze ZUŠky nebo takhle. Většinou jsou to učitelky, co tam učí...* a také nejsou tyto aktivity nijak vyčleněny mimo běžnou provozní dobu mateřské školy *...my to máme v rámci pracovní doby, v té přímé práci s dětmi.*

Vzhledem k výše uvedeným skutečnostem můžeme konstatovat, že učitelky chápou potřebnou odbornou připravenost jako základní předpoklad pro úspěšné zvládnutí výchovně-vzdělávacího procesu, ale též pro kvalitní zajištění nabízené zájmové činnosti.

5.1.5 Časová organizace

Ať už jsou názory či vnímání zájmové činnosti z pohledu učitelek jakkoliv rozporuplné, hlavní úskalí zařazení této aktivity vidí hlavně v jejím začlenění do denního režimu. Kdy je vlastně vhodná doba na určitou zájmovou činnost? Nenaruší výchovně-vzdělávací program? Nebudou děti ochuzeny o pobyt venku nebo odpočinek? V každé mateřské škole, ve které jsme prováděli výzkum, se s tímto problémem nějakým způsobem potýkají. V některých mateřských školách jsou tyto zájmové aktivity zařazeny na dopoledne, protože *... vlastně ty děti nepřijdou o ty ranní činnosti, že jsou ošizeni o pobyt venku, ale zase aspoň jdou bruslit nebo tak...* Tyto dopolední aktivity se konají většinou mimo vlastní mateřskou školu, a proto je cesta vlastně zároveň i vycházka *... to plavání, bruslení nebo i tu solnou jeskyni mají v době pobytu venku...to jako myslím tam se přesunují, musí tam*

dojít, takže to je tak asi v pořádku, že o ten pobyt venku jakoby nepřijdou... Záleží také na počtu zájmových činností, které škola nabízí. Počet dětí, které se účastní nějaké takové aktivity, zase snižuje možnost provádění určité výchovně-vzdělávací činnosti ve třídě. Aktivity jako hra na zobcovou flétnu, logopedie či lekce angličtiny jsou mnohdy směřovány na odpoledne, místo odpočinku ...většinou totiž bývají po obědě, kdy se odpočívá...tudíž jsou děti ošizené o spánek, který může někomu chybět. Anebo jsou kroužky během odpoledne, kdy je to ale velice nevhodné z toho důvodu nepravidelného odchodu dětí z mateřské školy, jakože většinou rodiče zájmovou činnost narušují klepáním a braním dětí domu.

Učitelky se tak dostávají do jakéhosi časového tlaku. Chtěly by vyhovět rodičům a danou činnost poskytovat, ale také by chtěly v rámci této zájmové činnosti něco děti naučit nebo je nějakým zábavným způsobem zaujmout a motivovat ...*od půl třetí, ale jenom na půl hodiny, jo? Takže za půl hodiny neudělá člověk s téma děckama vůbec absolutně nic...*, což je kolikrát dosti nemožné a pro učitelky značně frustrující. Délka lekcí se v každé mateřské škole liší, záleží to jak na personálních možnostech, tak i na tom, zda jsou v mateřské škole vhodné prostory ... *třeba ta flétnička u nás je půlhodinová, nechcu kecat, ale myslím, že tak do těch 45 minut max. A je to jako jednou týdně jako ty kroužky u nás vždycky. Rodiči preferovaná angličtina probíhá ve všech zkoumaných mateřských školách jednou týdně ... máme tu angličtinu, ta probíhá celý školní rok. Ehh, chodí tam zase děti, které tam rodiče přihlásí, nezávazně na věku, jestli mají 3 nebo 5, prostě je to spojený, jednou týdně, taky těch 45 minut to je...*

V souvislosti s denním rozvrhem je třeba také řešit četnost zařazení těchto aktivit v rámci týdne ... *logopedie u nás byla tak, že jedna paní učitelka si ty děti vždycky dvakrát týdně brala a dělala jako individuálně s každým tím dítětem, nějaký ten čas, asi čtvrt hodiny...*, takže pokud je nutné tyto činnosti zařadit v týdně vícekrát, může to být už problém. Limitující je také počet dětí, který je do zvolené aktivity zapojen. Při větším počtu se musí děti vystřídat ... *na keramiku jsou vyhrazené dvě hodiny, kdy se střídají po skupinkách, je tam 50 dětí.... A například pohybové aktivity je lépe provádět v menších skupinkách ...my většinou cvičíme, jakože 20 minut, po osmi-devíti dětech...*

Rodiče na rozdíl od učitelek nějak více časové zařazení zájmové činnosti neanalyzují. Pokud ovšem dítě dochází na další zájmovou činnost mimo mateřskou školu, potom musí zvážit, jak tyto aktivity skloubit, zvláště z důvodu dopravního přesunu.

5.1.6 Výhody zájmové činnosti v mateřské škole

Rodiče vidí v zařazení zájmové činnosti do nabídky mateřské školy mnoho výhod, hlavně je to využití technického a sociálního zázemí ... *to si myslím, že je jako výhoda, že je tam to vlastní zázemí, to sociální, že tam ty děcka vlastně znají to prostředí, že se třeba neostýchají...*, které je pro dítě známé a přátelské ... *prostředí školky je mu známé, přirozené, takže odpadají nějaké stresy s tím, než se dítě jako otrká a zvykne si na nové místo a lidi. Zázemí, které mateřská škola poskytuje, je pro dítě přátelské a bezpečné.* K dalším kladům patří také to, že odpadá přeprava dítěte do jiného místa, kde by absolvovalo zájmovou činnost ... *výhodu ve školce, je to blízko, nemusím dítě někam převážet a nevím, proč bych hledala někoho jiného, když ehh znám paní učitelky osobně, takže i ta důvěra a to všechno v jednom.* Rodiče při volbě zájmové činnosti myslí jednak na to, co by jejich dítě bavilo, ale také vnímají tuto volbu jako šanci pro dítě, naučit se něco nového ... *zařazení zájmové činnosti do předškolního vzdělávání je určitě dobrá věc. Pokud školka něco takového nabízí, tak je to dobrá možnost, aby dítě poznalo něco nového nebo rozvíjelo své schopnosti nebo to, co ho baví...* což je pro dítě v tomto vývojovém období zvláště důležité. Je otevřené novým informacím, podnětům a zážitkům, které jsou uspokojovány vhodnou formou a v kolektivu stejně starých kamarádů. Dítě ještě necítí ten tlak, že se něco učí, protože ten přijde až později, v době školní docházky. Zatím je pro něj vše nové vlastně hra a zábava. ... *děti zde znají paní učitelky, znají se navzájem s ostatními, jsou ve „svém“ prostředí. Nic je nestresuje, neruší, mohou se věnovat tomu, co je baví. Víc v tom nehledám, ani vlastně asi, eee od toho neočekávám. Z mého pohledu je to fajn, jako ta možnost zájmových kroužků ve školce.* Proto je dostatek podnětů tak důležité a v tom také můžeme spatřovat hlavní přínos zařazení zájmové činnosti do programu mateřské školy.

Důležitým aspektem při rozhodování, zda zvolit zájmovou činnost v mateřské škole nebo hledat jinou alternativu mimo tuto školu, je také finanční stránka ... *kroužky bývají, ale spoň v naší školce, buď zcela zdarma, nebo za poplatek, který je vybírán pouze na úhradu nezbytných nákladů...*, která tak představuje značnou výhodu oproti zájmovým činnostem poskytovaným mimo mateřskou školu.

Takže rodiče sice sledují, jakou zájmovou činnost daná mateřská škola nabízí, avšak z našich rozhovorů nevyplývá, že by je tato skutečnost více ovlivnila ve výběru mateřské školy. Většina uvádí, že jim „jejich“ mateřská škola vyhovuje i v případě, že by zde žádná nabídka zájmové činnosti nebyla.

Učitelky jsou při definování výhod nabízené zájmové činnosti v rámci mateřské školy poněkud více skeptické. I když také ony přiznávají, že ... *ehh, já myslím, že je to potřebné, jako ve smyslu jako potřeba to nabídnout, neříkám, že pro každé to dítě je to přínosem, ale prostě to je, eh, myslím si, že je dobře, že ty rodiče mají na výběr v tom.* Právě správná skladba nabízených aktivit je předpokladem, že bude vyhovovat jak představám rodičů, tak i momentálním zájmům dítěte. Samy učitelky v praxi vidí, jak některé činnosti děti baví, jak se na ně těší a jak jsou při realizaci těchto aktivit nadšené. To by mělo být hlavním smyslem a pozitivním přínosem této nadstandardní nabídky.

5.1.7 Nevýhody zájmové činnosti v mateřské škole

Rodiče nevidí žádné nevýhody, které by zájmová činnost poskytovaná v mateřské škole mohla nabízet. Pokud by nějaké takové překážky nebo problémy zaznamenali, pak by jistě své dítě do takové aktivity nepřihlašovali nebo naopak by je při výskytu potíží z této činnosti odhlásili. Takže rodiče vnímají zájmovou činnost jako užitečnou a prospěšnou dítěti.

Z pohledu učitelek je tato problematika vnímána více negativně. Cítí se pod tlakem ze strany rodičů, aby tato činnost byla v jejich mateřské škole poskytována. Svým způsobem je ze strany veřejnosti zařazení zájmové aktivity do programu mateřské školy chápáno jako norma, jako něco, co je standardně nabízeno ve všech mateřských školách, i když tuto možnost označují současně jako nadstandardní ...*takže ta zájmová činnost, v tom slova smyslu, v mateřské škole jsou už vyloženě nadstandardní, ty nadstandardní aktivity.* Hlavní nevýhodu vidí učitelky hlavně v nedostatečné časové kapacitě, jak už jsme zmínili výše, v samostatné kapitole. Program, který děti v týdnu absolvují, je značně nabitý ...*a prostě těžko se to kloubí, třeba veloši, oni kromě jednoho dne jsou prostě každý den pryč...* což značně stěžuje plnění vlastního daného výchovně-vzdělávacího programu. Proto se mateřské školy snaží jít spíše cestou neotřelých aktivit, které je odlišují od podobně zaměřených mateřských škol ...*říkám, pro mě je lepší do těch nadstandardních aktivit. Já považuju i to, že vtahujem ty děti nebo ty rodiče do dění v té mateřské škole...takže říkám, si myslím, že je toto lepší pro ty rodiče, nabídnout jim, než jim nabídnout výtvarný kroužek, pohybový kroužek, prostě všechny tady tyto, kdy vlastně všechny tady tyto věci se dělají v rámci výchovně-vzdělávací činnosti.*

5.1.8 Způsob předávání informací o zájmové činnosti dítěte

Pokud má být výchova a vzdělávání dítěte přirozené, nenásilné, pokud má vývoj dítěte korespondovat s jeho postupným zráním, pokud má jeho socializace být účinná, je potřeba zajistit, aby jak rodina, tak i mateřská škola byly jednotné. Jistě to je ideální situace, která však v praxi tak bez problémů mnohde neprobíhá. Základem dobré spolupráce mezi rodiči a pedagogickými pracovníky v mateřské škole je otevřená komunikace, dostatek informací a ochota spolupracovat na obou stranách. I nás zajímalo, jak jsou rodiče informováni o dění v mateřské škole, jakým způsobem získávají potřebné informace a jsou-li v zájmu dítěte ochotni spolupracovat.

Všichni dotazovaní rodiče uvádějí, že základem získávání informací o dění v mateřské škole a také o probíhající zájmové činnosti jsou nástěnky. Tento způsob je oblíbený pro svou přehlednost a aktuálnost ... *důležitá fakta jsou vždy uvedena na velké informační nástěnce pro kroužky v budově školky. Je to přehledné.* Některé informace, které učitelky považují za důležité ... *když jsou nějaké změny, když je to fakt něco takového, aby jako upozornili...* jsou umístěny ...*na dveřích jak se dochází pro děti, přímo do té učebny.*

Dalším prostředkem komunikace mezi pedagogickými pracovníky a rodiči jsou osobní konzultace, rozhovory. Probíhají buď společně formou rodičovské schůze...*na začátku roku, měli jsme jak kdyby schůzi, takže se udělala taková schůze s rodiči, víc se to probíralo...*, nebo individuálně ... *nikdy jsem neměla ten pocit, že bych si řekla, no máme málo informací a měla bych se zajímat...možná to jako moc neřeším, ale říkám já jsem fakt měla vždycky pocit, že když někdo chtěl něco vědět, chtěl třeba mluvit s tou paní učitelkou po té angličtině nebo tak, tak měl možnost individuálně.*

Z rozhovorů vyplynulo, že participanté využívají všechny možnosti, které jsou k získávání informací dostupné. Velmi frekventovaným prostředkem na cestě za potřebnými informacemi je internet, protože ...*všecko se dozvím na nástěnce nebo na internetových stránkách, anebo teda osobně na nějaké té osobní schůzce...* nebo ...*na webovkách školky. Ty jsou celkem pravidelně aktualizovány, doplňovány o fotky a komentáře akcí, které děti absolvovaly. V tomto jsou paní učitelky fakt aktivní.* No a v neposlední řadě je rodič seznamován s děním v mateřské škole přímo svým dítětem, které mu vypráví o tom, co ten den dělalo nebo co je čeká ...*dalším zdrojem informací je samozřejmě naše dítě, které kroužky navštěvuje...*

Pohled z druhé strany mohou naopak nabídnout učitelky. Ony jsou ty, které potřebné informace rodičům připravují, ty, které jsou připraveny zodpovídat rodičovské dotazy, řešit vzniklé problémy nebo pohovořit o tom, jak se dítě začlenilo do kolektivu, jak je spokojené, šikovné atd. Zdůrazňují, že komunikace a spolupráce s rodiči je nedílnou a velmi důležitou součástí jejich práce *...je to o té důvěře, o té komunikaci, o té vstřícnosti a od toho se odvíjí všechno ostatní...* Učitelství není práce, ale poslání. Výsledkem není výrobek, ale formování živé bytosti. Tak to také učitelky chápou *...máme i ve školním řádě nějaké konzultační hodiny, ale říkám, na to se nehraje. Když je potřeba, tak prostě, mají nějaké problémy, potřebují něco řešit, tak prostě se domluvíme s těma rodičema. Opravdu ty rodiče potřebují vědět, že ta učitelka má o to dítě zájem.* Proto se snaží s rodiči vést dialog, dodávat jim potřebné informace, připravovat společné akce. Obrazem dobré spolupráce jsou potom *...ty rodiče chodí na ty rodičovské schůzky, že přijdou, že se zajímají, že mají tu důvěru v tu školku.* Ne vždy je však situace tak ideální. Bohužel mají také negativní zkušenosti *...my se jako snažíme, aby ti rodiče věděli co se tady děje. Vyvěšujeme týdenní i měsíční témata na nástěnku, snažíme se s těma rodičema i s těma dětma spolupracovat. Ale rodiče si pro děcka přijdou a podle mě, jsou dvě otázky které je zajímají: Spal? –spal, Jedl? –jedl, a víc je nezajímá, vidím, že tady to tak funguje.* Přestože rodiče mají možnost konzultovat dění ve škole nebo činnost dítěte v zájmových aktivitách, někteří o to nejeví zájem *...někteří prostě strčí to dítě do třídy a pak si ho po kroužcích večer vyzvednou a je mu jedno, jo, co to dítě ve školce a tak. Je to prostě zas o různých lidech, o různých typech rodičů.*

Z rozhovorů vyplývá, že nezáleží ani tak na prostředcích a způsobech komunikace, ale spíše na aktérech komunikačního procesu. Spolupráce obou stran je ku prospěchu dítěte. Přátelská atmosféra přispívá k důvěře rodičů v danou mateřskou školu a pedagogickým pracovníkům poskytuje adekvátní zpětnou vazbu jejich činnosti. Jak říká jedna z maminek *...takže se mi líbí, že je to takové rodinné a opravdu ty paní učitelky sů úžasné, takže i tak jsem si sedla jako, jo, s těma paní učitelkami lidsky, to je důležité.*

5.1.9 Prezentace výsledků zájmové činnosti

Ve všech mateřských školách, ve kterých jsme prováděli náš výzkum, je nabízena zájmová činnost. Ne sice ve stejném rozsahu, ale to záleží jak na lokalitě, tak i na ochotě a možnostech pedagogických pracovníků tuto činnost zajišťovat. Protože však poptávka a tlak ze

strany rodičů určitě ovlivnily tuto nabídku, je pochopitelné, že rodiče chtějí vidět také určité „hmatatelné“ výsledky tohoto snažení. Presentace výsledků je ovšem také jakýmsi povzbuzením a odměnou dětem, kdy mohou ukázat, jaký pokrok v určitém směru dokázaly. A v neposlední řadě jsou vystoupení nebo různé prezentace na veřejných prostorech dobrou reklamou pro mateřskou školu samotnou.

Rodiče tedy rádi vidí výsledky ve formě výkresů ...*pokud něco malují, tak to je na nástěnce, děti se rádi pochválí, my je pochválíme...* - pochvala od maminky nebo tatínka je jistě pro dítě nejkrásnější odezva, ale někdy může dítě dostat i jiné ocenění... *konkrétně u výtvarného kroužku, který syn navštěvuje, jsou práce dětí vystaveny ve školce na chodbách. Pokrok tak vidíme na vlastní oči. Vybrané výtvary pak vedoucí kroužku přihlašuje do různých dětských výtvarných soutěží.* Dále se také zúčastňují různých vystoupení ...*děti už také vystupují na různých akcích ve školce, škole, na Domě dětí nebo ve městě. Zájmová činnost je též dobrým prostředkem pro spojení a soudržnost kolektivu ...stejně tak se nejšíkovnější děti účastní různých sportovních soutěží, ostatní nejsou ale také opomíjeny a chodí společně kamarádům fandit. To se mně taky líbí, že se ten kolektiv takto stmeluje, že se utužuje ta soudržnost vzájemně i ke své školce.*

Rodiče si všímají i lekcí logopedie, která byla praktikována ve všech námi zkoumaných mateřských školách. Přestože my nevnímáme logopedii jako zájmovou činnost, jelikož se jedná o intervenci pro děti s narušenou komunikační schopností, tak účastníci výzkumu na ni s ohledem na způsob její organizace v mateřské škole takto nahlíží. Tato aktivita klade vyšší nároky jak na děti, tak i na rodiče, kteří by měli s dětmi doma opakovat a nacvičovat správnou výslovnost ...*pokud je logopedie, tak tam mají svůj sešit zavedený, takže tam vidíme a vlastně denně bysme měli s tím dítětem cvičit. A vlastně potom dostávají razítka, smajlíčky nebo co to je, že se dobře připravily...* Někteří rodiče se lekcí logopedie účastní osobně ... *v logopedii mají sešit, takže vím, ee, co máme procvičovat. Ale já tam stejně chodím s ním, takže přímo vidím, co dělá. Vnímám, že všechny ty učitelky chtějí, aby ty děti byly takové spokojené.* Bohužel ne všichni rodiče si udělají na domácí přípravu a opakování čas ...*takže tam jim paní učitelka napíše, co mají procvičit, jakým způsobem, ale můžu říct, že většina rodičů necvičí, jsou výjimky, rodiče, kteří s děckama drilují, aby se ty děcka spravily teď, protože pokud ne, tak už se to asi nenaučí, ale většina rodičů si prostě ten sešit z té šatny ani neodnese.*

Zájmovou činností, která je hojně zastoupena v českých mateřských školách, je hra na zobcovou flétnu. Tato aktivita je jednak takovým prvním seznámením dítěte s nějakým hudebním nástrojem, ale také napomáhá zdravému dýchání. I u této činnosti je doporučen nácvik a opakování doma...*nosily si domů listy s notičkami, aby si jakože doma trénoval. Myslím si, že co byli ti lepší hráči, na nějakém vánočním vystoupení se prezentovali.* Učitelky však konstatují, že domácí nácvik většina rodičů s dětmi neprovádí...*pískají základní tóny a vždycky vystupují na besídce, třeba teď jarní, ale taky to neumí, netrénují. Takže ono to je takové, fakt jako zbytečné.*

Velmi žádané jsou též lekce angličtiny, tento požadavek vychází ze strany rodičů a je to také jedna z nejspornějších aktivit. Tato zájmová činnost klade vyšší nároky jak na vyučující, tak i posléze na rodiče, kteří by měli s dítětem doma opakovat...*jakože z každé hodiny angličtiny ona (dcera) dostane papír, který nějak projdem, takže tam taky vidíme, co dělají a nějaký ten, jakoby pokrok...* Aby si rodiče udělali představu o průběhu lekce, mají možnost účasti na ukázkové hodině...*ta angličtina probíhá, protože když měli ukázkou na besídce, tak to vždycky probíhalo ukázkovou hodinou z té angličtiny... paní přijede a udělá u nás pro ty rodiče názornou ukázkou, jak probíhá ta hodina, aby prostě viděli, aby si udělali představu.* V některých školkách však nejsou besídky příliš populární...*neděláme to formou besídek, nemám to ráda, takové to drilování...* což souvisí asi i s určitým negativním postojem k výuce angličtiny v mateřských školách.

Také další zájmové činnosti, které děti v mateřské škole navštěvují, umožňují prezentaci svých výsledků pomocí ukázkové hodiny, např. bruslení nebo plavání...*na plavání jsme byli se dívat na ukázkové hodiny, takže to jsme se byli dívat, co se naučili a tak.*

Rodiče také vítají prezentaci zájmových činností formou besídek nebo školních představení...*ale ty besídky jsou pěkné, jako to je fakt super, že v podstatě na té besídce vidíš ten zpětný obraz v těch kroužcích...*

Rodiče i učitelky shodně kladně hodnotí činnost folklórních souborů, které působí na dvou mateřských školách. Děti často vystupují na besídkách, v penzionech pro seniory nebo na různých kulturních a společenských akcích, jako např. ...*to bývá 3x - 4x do roka, vítání občánků, vítání na obci, jakože nově narozených dětí, kdy tam dojde pár dětí ze školky a paní učitelka, to je ta možnost, předvést něco, vystoupí děti s folklórním pásmem*

z kroužku *Třešničky*. I když je tato aktivita náročnější na zajištění potřebného krojového vybavení, patří tato zájmová činnost v našem regionu k velmi vyhledávaným.

5.1.10 Spolupráce a společné aktivity

Mateřské školy se kromě zájmové činnosti určené dětem zaměřují stále častěji také na jejich rodiče a rodinné příslušníky. Snaží se pořádat takové akce, jejichž smyslem je prezentace mateřské školy a jejích dětí, vytvoření pozitivního obrazu dané instituce a navázání přátelské spolupráce s rodinami dětí. Hodně záleží na lokalitě, ve které se mateřská škola nachází. Na vesnici, kde je menší počet dětí, se každý zná s každým. Proto jsou tyto akce provázány téměř rodinnou atmosférou *...my rodiče, rodina, se do akcí, které pořádá mateřská škola, rádi zapojujeme. Je to prostě takové příjemné, vždycky je to nějaké tvoření nebo posezení, je fajn, že se tak utužuje kolektiv rodičů i dětí. Těch akcí, co pořádá školka je docela dost, takže kdo chce, tak si vybere a může se nějakým způsobem teda zapojit. Učitelky také někdy žádají o pomoc, pro zajištění určité činnosti, takže kdo má možnost, tak se může angažovat. Je to o té podpoře, o určité sounáležitosti.*

Některé mateřské školy také nabízejí rodičům účast přímo v zájmových činnostech, ale to se neseťkává u rodičů s velkým zájmem. Důvodem je možná časová zaneprázdněnost, nebo názor, že *... spíš ten rodič jako ruší. Stačí úplně nějaké ty besídky, nebo pokud, pokud by byly nějaké ty společné akce...* Některí rodiče také argumentují tím, že *... No to ne! Já mám svojich aktivit až až, takže ne.* Pro více rodičů je však možnost vidět, co jejich dítě během zájmové činnosti dělá, lákavá *...myslím si, prostě, že není ani na škodu, aby u této zájmové činnosti byli rodiče. Ať už třeba občas jako doprovod nebo třeba i se dívali, jak to dítě, co dělá, a tak..., i když přítomnost rodiče může potom způsobovat ...jakože se ty děti chovají jinak, když tam ten rodič je, že by to nebylo žádoucí.* Pro některé rodiče by byla jejich účast na zájmové činnosti jakýmsi signálem, že něco není v pořádku *...nepovažují to za vhodné, jako docházet do kroužku. To mně zavání jako nějakou nedůvěrou, jako kontrolou. To ne. Výjimkou jsou případy, kdy školce přijde spoluúčast rodičů vhod, pak se jí samozřejmě nebráním. U nás třeba rodiče pomáhají při bruslení na zimním stadionu. Učitelky jistě takovou pomoc vítají, zvláště pokud se jedná o hromadné akce pro všechny děti. V některých mateřských školách ale naopak k žádné spolupráci rodiče neaktivují *... nó, jako my v těch kroužcích spolupracujeme velice málo s rodiči. Jakože někde bývají různé**

aktivitu, co vím v jiných školkách, třeba sportovní, že tam mají ty rodiče zvané á ehh vlastně to my máme velice málo... a je otázkou, zda by rodiče něco takového uvítali.

I když se některé akce, určené pro veřejnost, ve všech zkoumaných mateřských školách opakují, přesto má ještě každá z nich v nabídce i něco specifického. Mezi příležitostnou zájmovou činností dle participantů patří například škola v přírodě ...*ted'ka pojedeme druhým rokem, to se setkalo taky s takovým fajn ohlasem u rodičů i u dětí. Už se na to těší, už se vyptávají... nebo ... děláme ten Den s mým tátou, což se taky osvědčilo, tatínci to vítají. Je to zase, že vždycky je prvořadá ta maminka. Když ten tatínek zase přijde, tak ty děti si to úplně jinak užijí. Ale i běžně pořádané vánoční besídky se dají ozvláštnit právě zapojením rodičů ... na ty Vánoce, vždycky si zazpíváme nebo něco, nebo ukážeme to, co s dětma běžně děláme a vždycky, jsem toho zastánce, aby se do toho ty rodiče vtáhli, takže teď jsme zase zhasli, rodiče si ty děti vzali na klín, zazpívali jsme koledu... Netradiční je také zapojení rodičů vlastně každodenně, při společném řešení úkolů ... ta paní učitelka Blanka dělá, to se mně moc líbí, že vtahuje ty rodiče, že vyplňují tu hádankovou soutěž, že mají nějakou básničku jako hádanku. Mají za úkol ti rodiče ji dítěti přečíst, nikomu ji neprozradit, co to je a doma vlastně kreslí ty obrázky a dávají je do schránky. Na konci je vlastně to vyhodnocení, kdy každý dostane nějaký diplom. Taky nám kreslí ty maminky nějaké ty hádanky do toho. Pokud se taková aktivita setká s ohlasem, je to znamení, že tam ta spolupráce funguje.*

Některé mateřské školy mají také někdy sepsány své požadavky, které mají na rodiče a ti je svým podpisem potvrzují ... *a já mám sepsanou takovou tu dohodu o spolupráci s rodiči, kdy dítě vlastně při nástupu do školky, rodiče se nám vyjádří k tomu, s čím jsou ochotni nám pomoci nebo co nám můžou zajistit.*

Obecně můžeme říct, že spolupráci s rodiči chápou učitelky jako přínosnou, a to jak pro mateřskou školu, tak ale hlavně pro dítě. Je jistě dobré, pokud dítě vidí, že rodič s učitelkou komunikuje, spolupracuje, že se celá rodina účastní společných akcí. Je to mnohem lepší, než aby svůj čas v mateřské škole vnímalo jen jako takovou „úschovnu“, kde musí počkat, až se rodiče vrátí z práce. Přesto se některé mateřské školy potýkají s nezájmem a neochotou rodičů ... *jako je to asi na rodičích, žádný rodič není stoprocentní, ale trochu ten zájem o to svoje dítě... Jako na takové ty posezení s rodiči co děláme, dojdou, ale zas..., vyfotím si tě, natočím si tě a odcházím...ale aby si tady k tomu stolečku s těma děčkama sedli*

a vyrobili si něco, tak ne. Nevím proč to je, jestli zas je to jen o tom čase, že ho nemají nebo nechtějí ho tady s nama trávit, těžko říct...

I přes časovou zaneprázdněnost by měl vždy převážit zájem o vlastní dítě. Společné zážitky nic nevynahradí, ani drahá hračka ... *jakože snaží se ty rodiče přijít, jakože přes 80 % jakože přijde, zase je to takové smutné, když rodič dojde a řekne, my nemáme čas, nejdeme na dílničky. Většinou jdou, jakože udělají radost tomu dítěti...*

6 ZÁVĚRY VÝZKUMU

V naší bakalářské práci jsme se zabývali problematikou začlenění zájmové činnosti do výchovně-vzdělávacího programu mateřské školy. Pokusili jsme se zmapovat situaci v této oblasti - jak se k této problematice staví učitelky a jaký názor mají rodiče. Na základě provedeného pedagogického výzkumu můžeme provést následující shrnutí:

Veškerá činnost, kterou mateřská škola nabízí, se řídí Rámcovým vzdělávacím programem pro předškolní vzdělávání, který přesně definuje její úkoly, specifika a podmínky předškolního vzdělávání, cíle předškolního vzdělávání, klíčové kompetence, metody, formy práce, oblasti vzdělávání a vzdělávací obsah. Mateřská škola by se tedy výlučně měla zabývat výchovně-vzdělávacím programem. Další aktivity, které jsou poskytovány nad rámec hlavního programu, by měly být poskytovány mimo provozní dobu mateřské školy. Naše výsledky však ukazují, že všechny mateřské školy, ve kterých jsme prováděli pedagogický výzkum, nabízejí zájmovou činnost v rámci běžné provozní doby.

Mapování problematiky zájmové činnosti v mateřských školách jsme prováděli prostřednictvím metody polostrukturovaného interview se šesti rodiči (výzkumný vzorek „rodiče“ tvořilo pět matek a jeden otec) a se šesti učitelkami mateřských škol.

Můžeme konstatovat, že se mateřské školy, kterých se náš výzkum přímo týkal, snaží reagovat na poptávku ze strany rodičů. Obě skupiny chápou postavení zájmové činnosti v mateřské škole jako určitý nadstandard, který se však stává běžnou součástí programu mateřských škol.

Ze strany rodičů je tato nabídka vítána, protože v ní spatřují následující pozitiva:

- rozvoj osobnosti dítěte;
- osvojení nových dovedností;
- přátelské, důvěrně známé prostředí;
- vhodné technické a sociální zázemí;
- adekvátní odbornost vedoucích zájmových činností;
- časová úspora (není nutná přeprava dětí do jiného zařízení);
- dobrá komunikace a spolupráce ve vztahu rodič – mateřská škola;
- pravidelná informovanost;
- dostatečná nabídka, přizpůsobená požadavkům rodičů.

Negativa rodiče nedefinovali, jsou se spoluprací s mateřskou školou velmi spokojeni. Chápu, že zájmovou činnost nabízí mateřské školy jako doplňkovou činnost, nad rámec jejich výchovně-vzdělávacího programu. Z tohoto důvodu jsou také zřejmě shovívavější k posuzování kvality těchto činností, ale během zaznamenaných rozhovorů se nikdo z rodičů ani nezmínil, že by své dítě z některé činnosti odhlásil, protože by nebyl spokojen s její kvalitou nebo z jiného důvodu. Nabízenou osobní přítomnost v určité zájmové činnosti spolu s dítětem téměř všichni odmítají. Důvody jsou jednak časové, ale také říkají, že by svou přítomností mohli vyvolat změnu chování dítěte nebo by naopak mohla být chápána z pozice učitelky jako určitý způsob kontroly či nedůvěry. Jsou však ochotni pomoci, pokud by byli osloveni.

Rodiče jsou také velmi spokojeni s úrovní předávání informací, které probíhá jak ústně nebo formou nástěnek, školního webu atd. Účastní se i společných akcí, které mateřská škola pořádá pro rodiče a rodinné příslušníky. Jedná se například o besídky, různé tvořivé dílny, sportovní odpoledne, ukázkové hodiny lekcí angličtiny nebo plavání, bruslení.

Některé mateřské školy organizují i společné výlety nebo Dny otců, Otevírání zahrady aj. Při těchto akcích zároveň ukazují výsledky své zájmové činnosti (výkresy, zpěv, hra na hudební nástroj). Některé aktivity, které děti navštěvují, prezentují též mimo mateřskou školu, tj. například zpívají při vítání občánků na Městském úřadě, navštěvují domovy seniorů nebo se účastní různých kulturních akcí ve svém městě. Tam všude je doprovází i jejich rodiče.

Můžeme tedy říci, že námi oslovení rodiče ve svých rozhovorech vyjadřují spokojenost se stávající nabídkou, programem i prezentací zájmové činnosti poskytované mateřskou školou. V hojné míře ji také využívají. Důležitým zjištěním ovšem je, že by s mateřskou školou, kterou jejich děti navštěvují, byli velmi spokojeni i tehdy, pokud by zde žádné zájmové činnosti neprobíhaly.

Učitelky, které nám poskytly rozhovory, jsou při hodnocení zařazení zájmové činnosti do programu mateřské školy více skeptické. Chápu, že uvedené nadstandardní aktivity zvyšují prestiž mateřské školy v očích veřejnosti, zároveň je ale považují za zbytečné. Dle jejich vyjádření je realizací výchovně-vzdělávacího programu zajištěn všestranný rozvoj dítěte a to po stránce fyzické, psychické i sociální.

Protože jsou však pod určitým společenským tlakem, nadstandardní nabídka služeb se vlastně stává normou a proto nelze uvedené aktivity nenabízet. Pravidelně rodiče seznamují se školním vzdělávacím programem, který je interním programem a upravuje výchovně-vzdělávací proces, který na jeho základě v dané mateřské škole probíhá. Učitelky chtějí, aby rodiče viděli, že to „*ve školce není jenom o tom hrání, že se musí také něčeho dosáhnout, někam dojít*“.

I když jsou tedy názory učitelek na zájmovou činnost dosti rozporuplné, můžeme říci, že se přesto snaží tyto aktivity poskytovat jak v adekvátním rozsahu (dle přání rodičů), tak i v potřebné kvalitě (odbornost) a v neposlední řadě také s láskou.

Pokud bychom tedy měli aplikovat výsledky našeho výzkumu na současnou školskou praxi, pak můžeme poskytnout následující doporučení:

- Mateřská škola poskytuje zájmovou činnost výhradně po skončení své běžné provozní doby.
- Nabízené zájmové aktivity vycházejí z poptávky.
- Mateřská škola nabízí takovou činnost, která je charakteristická pro danou mateřskou školu a určitým způsobem atraktivní.
- Mateřská škola nabízí zájmovou činnost, která se liší od jejího výchovně-vzdělávacího obsahu.
- Mateřská škola má být i nadále otevřená společným příležitostným akcím pro rodiče a rodinné příslušníky dětí.
- Mateřská škola rozvíjí a podporuje přátelskou spolupráci s rodiči.
- Učitelky otevřeně komunikují s rodiči a společně vytipovávají dítěti vhodnou aktivitu, která podpoří jeho zájmy a přispěje k jeho všestrannému rozvoji.

Všichni by měli mít na paměti, že zájmová činnost by měla vycházet za zájmu dítěte, měla by mu působit radost, měla by jej rozvíjet a možná, což by bylo ideální, ho ovlivnit i při volbě koníčků a zálib, kterým by se v budoucnu chtělo věnovat.

ZÁVĚR

Před započítím práce jsme si stanovili cíle, kterých bychom v bakalářské práci chtěli dosáhnout. Můžeme tedy konstatovat, že:

Cíl „Teoreticky objasnit postavení zájmové činnosti v mateřské škole.“ jsme naplnili v teoretické části bakalářské práce, kde jsme tuto problematiku definovali z pohledu odborné literatury.

Naplňováním cíle „Analyzovat nabídku zájmových činností v mateřských školách.“ nám bylo umožněno získat prvotní informace o současné situaci v této oblasti. Zajímali jsme se o konkrétní zájmové činnosti, které jsou v mateřských školách poskytovány a jakým způsobem jsou využívány.

Cíl „Zmapovat jaké jsou názory rodičů a učitelek na postavení zájmové činnosti v mateřské škole.“ byl nosnou částí naší bakalářské práce. Získané názory participantů byly značně obsáhlé a umožnily nám hluboký vhled do této problematiky. Všichni oslovení, rodiče i učitelky, byli ve sdílení svých názorů velmi vstřícní a otevření. Můžeme tedy konstatovat, že i tento cíl byl naplněn.

Každý rodič si jistě přeje, aby jeho dítě prožilo šťastné dětství, na které si odnese ty nejlepší vzpomínky. Snaží se jim ho dopřát, dát mu pocit jistoty a stabilního zázemí. Ne ve všech rodinách se to však daří. V této době, která se vyznačuje vysokou rozvodovostí a vysokým počtem dětí, které vyrůstají v neúplných či sociálně slabých rodinách, je pro některé rodiče téměř nemožné zajistit dítěti stejné podmínky jako mají jiné děti.

Jak říká Albert Einstein: *„Hra je jeden z nejefektivnějších způsobů, jak zjednodušit život. Přesně to jsme dělali jako děti, ale v dospělosti jsme si hrát zapomněli.“* (Šťastné dětství/citáty o dětství, narození.., © 2013)

V nedávné minulosti měly děti poměrně dost povinností. Musely pomáhat rodičům při práci nebo hlídat sourozence. Na vzdělání nebylo dost peněz, měly jen minimum hraček. Uměly ale využít každou volnou chvíli ke hře, uměly si hrát s kamarády, uměly se o sebe postarat. Měly radost, když mohly sportovat, i když to byl jen fotbálek s roztrhaným míčem. To dnešním dětem možná chybí. Mají velké možnosti, všechno si najdou na internetu, mají drahé hračky, skvělé vybavení pro sport. Ale chybí jim možná nadšení, touha posunout se někam dál. Dospělí si často stěžují: „To za nás takové nebylo. To víte, je jiná doba.“ Ne, ne, doba je stejná, jenom lidé jsou jiní. Všechno, co do dítěte „vložíte“, se vrátí.

Chce to jen věnovat mu čas, být trpělivý a důsledný. Jen tak je možné vrátit dětství jeho původní hodnotu.

Nasměřovat dítě k určitému zájmu, dát mu podnět k tomu, aby se chtělo věnovat nějaké činnosti, která ho oslovila, to je právě cíl, který by měla mít zájmová činnost. A právě u těch nejmenších dětí, které navštěvují mateřskou školu, je to určitě vhodné. Dát jim ten správný impulz, vtáhnout je do hry, naučit je spolupracovat tak, aby šly za společným cílem. Pokud se toto učitelkám daří, pak je předpoklad, že dítě u nějaké záliby zakotví, že se jí bude věnovat i v budoucnu. Nebude mít čas na nudu, ani na „nesprávnou“ partu.

Není proto podstatné, zda bude zájmová činnost v mateřské škole začleněna do denního programu, nebo bude přesunuta na odpoledne. Je také možné, že všechny tyto činnosti budou probíhat jako součást výchovně-vzdělávacího programu. Je možné, že to bude děti bavit.

Žádný menší cíl si při řešení otázky, zda zájmová činnost v mateřské škole ANO, či NE, nemůžeme klást.

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

- [1] FONTANA, David. *Psychologie ve školní praxi: příručka pro učitele*. Vydání druhé. Praha: Portál, 2003. ISBN 80-717-8626-8.
- [2] GAVORA, Peter. *Úvod do pedagogického výzkumu*. Brno: Paido, 2000. Edice pedagogické literatury. ISBN 80-85931-79-6.
- [3] HÁJEK, Bedřich. *Zájmová činnost*. HÁJEK, Bedřich, Břetislav HOFBAUER a Jiřina PÁVKOVÁ. *Pedagogické ovlivňování volného času: současné trendy*. Praha: Portál, 2008, s. 163-182. ISBN 978-80-7367-473-1.
- [4] HOFBAUER, Břetislav. *Děti, mládež a volný čas*. Praha: Portál, 2004. ISBN 80-717-8927-5.
- [5] KOŤÁTKOVÁ, Soňa. *Dítě a mateřská škola*. Praha: Grada, 2008. ISBN 978-802-4715-681.
- [6] LAŽOVÁ, Ladislava. *Mateřská škola komunikuje s rodiči: výměna informací, řešení problémů*. Praha: Portál, 2013. ISBN 978-80-262-0378-0.
- [7] MERTIN, Václav et al. *Psychologie pro učitelky mateřské školy*. Vydání druhé, rozšířené a přepracované. Praha: Portál, 2010. ISBN 978-80-7367-627-8.
- [8] MIOVSKÝ, Michal. *Kvalitativní přístup a metody v psychologickém výzkumu*. Praha: Grada, 2006. ISBN 80-247-1362-4.
- [9] NOVÁKOVÁ, Veronika. *Organizované zájmové činnosti u dětí předškolního věku* [online]. České Budějovice, 2014 [cit. 2015-03-19]. Dostupné z: http://theses.cz/id/wweprp/BP_NOVKOV.pdf. Bakalářská práce. Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích, Pedagogická fakulta, Katedra pedagogiky a psychologie. Vedoucí práce Mgr. Martina Lietavcová.
- [10] PÁVKOVÁ, Jiřina, Alena PAVLÍKOVÁ a Bedřich HÁJEK. *Výchovné a vzdělávací činnosti v době mimo vyučování*. PÁVKOVÁ, Jiřina et al. *Pedagogika volného času: teorie, praxe a perspektivy výchovy mimo vyučování a zařízení volného času*. Vydání třetí. Praha: Portál, 2002, s. 83-110. ISBN 80-7178-711-6.

[11] PETRŮ-KICKOVÁ, Pavla. Komunikace mezi učitelkou mateřské školy a rodiči. *Učitelské noviny* [online]. 2010, č. 09 [cit. 2015-03-16]. Dostupné z: <http://www.ucitelskenoviny.cz/?archiv&clanek=3253>

[12] POULIN, François, Frédéric MCGOVERN-MURPHY, Alessandra CHAN a France CAPUANO. Participation in Organized Leisure Activities as a Context for the Development of Social Competence among Preschool Children. *Journal of Educational and Developmental Psychology* [online]. Canadian Center of Science and Education, 2012, Vol. 2, No. 2, s. 32-41 [cit. 2015-04-01]. Dostupné z: <http://search.proquest.com.proxy.k.utb.cz/docview/1077670047/fulltextPDF/D9F14FD43D91435DPQ/1?accountid=15518>

[13] SMOLÍKOVÁ, Kateřina. *Manuál k přípravě školního (třídního) vzdělávacího programu mateřské školy* [online]. V Praze: Výzkumný ústav pedagogický v Praze, 2005a [cit. 2015-03-16]. ISBN 80-870-0001-3. Dostupné z: www.nuv.cz/file/131_1_1/

[14] SMOLÍKOVÁ, Kateřina. Žádný strach ze školního vzdělávacího programu!. *Informatorium 3-8*. 2005b, roč. 12, č. 7, s. 10-15. ISSN 1210-7506.

[15] SMOLÍKOVÁ, Kateřina et al. *Rámcový vzdělávací program pro předškolní vzdělávání* [online]. Praha: Výzkumný ústav pedagogický v Praze, 2004 [cit. 2015-04-14]. ISBN 80-87000-00-5. Dostupné z: http://www.vuppraha.cz/wp-content/uploads/2009/12/RVP_PV-2004.pdf

[16] SVOBODOVÁ, Eva et al. *Vzdělávání v mateřské škole: školní a třídní vzdělávací program*. Praha: Portál, 2010. ISBN 978-80-7367-774-9.

[17] Šťastné dětství/citáty o dětství, narození.. *Šťastné dětství: štěstí dětem a jejich rodičům* [online]. © 2013 [cit. 2015-04-17]. Dostupné z: <http://www.stastnedetstvi.cz/stastnedetstvi/eshop/1-1-STASTNE-DETSTVI/3-2-CITATY-O-DETSTVI-NAROZENI>

[18] ŠVARŤÍČEK, Roman et al. *Kvalitativní výzkum v pedagogických vědách*. Praha: Portál, 2007. ISBN 978-80-7367-313-0.

[19] TĚTHALOVÁ, Marie. Nabitý program, nebo pohoda?. *Informatorium 3-8*. 2008, roč. 15, č. 5, s. 14-15. ISSN 1210-7506.

[20] TOMANOVÁ, Dana. Nabídka volnočasových aktivit v mateřské škole. In: *Socialia 2000: mládež a volný čas: sborník příspěvků z mezinárodní konference konané v Hradci Králové 10. a 11. října 2000*. Hradec Králové: Gaudeamus, 2001, s. 359-363. ISBN 80-7041-760-9.

[21] VÁGNEROVÁ, Marie. *Vývojová psychologie I.: dětství a dospívání*. Praha: Karolinum, 2005. ISBN 80-246-0956-8.

[22] VRKOSLAVOVÁ, Marie. Patří kroužky do mateřské školy?. *Informatorium* 3-8. 2008a, roč. 15, č. 6, s. 10-11. ISSN 1210-7506.

[23] VRKOSLAVOVÁ, Marie. Zájmová činnost předškolního dítěte v mateřské škole: vztah mezi vzdělávacím programem a nadstandardní nabídkou. In: *Dítě předškolního věku dříve a dnes: Dítě předškolního věku dnes a dříve*. Praha: UK PedF, 2008b, s. 67-71. ISBN 978-80-7290-377-1.

SEZNAM OBRÁZKŮ

Obr. 1 <i>Schéma kategorií</i> (Zdroj: vlastní)	38
---	----

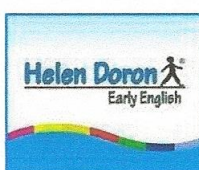
SEZNAM PŘÍLOH

- P I   Leták zájmových činností v mateřské škole
- P II   Interview s rodičem
- P III   Interview s učitelkou (ředitelkou) mateřské školy

PŘÍLOHA P I: LETÁK ZÁJMOVÝCH ČINNOSTÍ V MATEŘSKÉ ŠKOLE

TÝDENNÍ ROZPIS AKTIVIT DĚTÍ

školní rok 2013/2014

I.pololetí PONDĚLÍ	Předplavecký výcvik CPA Delfín	8:45 až 9:30hod.	
II.pololetí ÚTERÝ	Plavecká škola Uherské Hradiště 2.třída Sluníčka	9:45 až 10:30hod.	
PONDĚLÍ 1x za 14dnů	Logopedická příprava 2.třída Sluníčka	12:30 až 14:30	
ÚTERÝ	Veselá flétnička 1.třída Berušky 2.třída Sluníčka	15:00 až 16:00hod.	
STŘEDA	HELEN DORON Angličtina s písničkami a říkankami pro děti z MŠ 1.třída Berušky 2.třída Sluníčka	9:45 až 10:30	
STŘEDA PONDĚLÍ	Solná jeskyně STEJSKAL 2.třída Sluníčka říjen až březen 1.třída Berušky leden až březen	1.skupina 9:30 až 10:15 2.skupina 10:15 až 11:00	
ČTVRTEK	Bruslení dětí zimní stadion Uherský Brod říjen až březen 2.třída Sluníčka 1.třída Berušky Pouze v doprovodu rodičů!!!	10:00 až 11:00	

„Když děti nedělají nic, dělají neplechu.“

Henry Fielding

PŘÍLOHA P II: INTERVIEW S RODIČEM

Vím, že využíváte nabídky zájmových činností ve Vaší mateřské škole. Jaký máš názor na tyto aktivity?

Nás se zájmové kroužky začaly týkat až vlastně teď, jó? Až byla vlastně dcera starší, já si nejsu jistá, kolik těch zájmových kroužků v té mateřské škole vlastně bylo. Tak já co jsem napočítala, tak vím, že tam bylo náboženství, pak vím, že tam byla asi flétna, angličtina, teď mají vlastně plavání a logopedie, která není jako zájmový kroužek, ale v rámci té MŠ funguje. Nó, naše malá vlastně v těch prvních dvou letech nechodila asi do ničeho, protože já i když jsem se ptala, třeba na tu angličtinu, nebo na to plavání, tak mi vždycky paní učitelka jakože říkala, že spíš je to pro ty větší, starší děcka, ale že není problém, pokud jako, že ten zájem je, jakože ze strany rodičů, takže klidně chodit může. Ale mně to připadalo, jakože angličtinu pro tak malé děcko, jó? Jakože ptali jsme se jí, jestli by chtěla, ehh, ale jelikož, ono to spíš bylo tak, že jelikož tam nechodily ty její kamarádky, ty vrstevnice, tak se to už jakože neřešilo, jó? Jako tak jsme to brali, jakože když ju to prostě bude bavit a řekne, že jo, že tam chce jít, protože ty, jako např. ta angličtina to je směšná částka, jo, to prostě není nějaká závratná. Třeba jako když už chodí do tanečního kroužku, jakože mimo MŠ, tak to už je ta částka, jakože otázka pětistovky na půl roku a to už si, jako rozmyslíme, jestli to jako tam dáme nebo ne, když ona pak řekne na druhý den, že tam vlastně chodit nechce. Takže my jsme kroužky řešili až teď, až v té poslední, v tom posledním roce, předškoláku. Jó, ještě odebírají nějaký sešit předškolák a vím ještě, že tomu se věnují, jakože mají nějaké speciální, jakože odebírají ten sešit, a ty předškoláci, že bývají nějak rozdělení a mají přípravu. To se mi líbilo, že se řeklo, ano, bude se odebírat nějaký sešit, taky za nějakou směšnou částku v podstatě, a že oni se tomu budou věnovat. Tím že si donese v pátek prostě úlohu, kterou má přes víkend udělat, aby na příští týden to měla hotové. Což mně připadalo nejlepší pro nás, jakože si začínáme zvykat na to, že máme nějaké povinnosti, a že to musí udělat. Protože do té doby to, jakože děcko ve školce, jako prostě jenom, aby měla na převlečení věci, jinak nic, jo? Aj tu úlohu jsme ze začátku, jakože zapomínali, ale časem už jsme si na to zvykli, a jakože časem už sa učíme my, jakože na tu školu, jakože příprava, víš? Že prostě si to donese a že se na to musí myslet, že nemůže říct v nedělu večer, aha, my jsme na to zapomněli. No a to samé bylo s tou angličtinou, tu jsme nějak, jako já jsem první nechápala, protože s paní učitelkou z angličtiny jsem já nikdy nemluvila, ale možná je to chyba i z mé strany, protože já jsem se o to nikdy nezajímala, jó, jakože já

jsem se ptala dcery, jestli se mají naučit slovíčka, nebo jó jako tak jsem jakože vyzvídala, protože od ní se toho člověk moc nedozví, ale říkala, že vždycky si zazpívají písničku a že paní učitelka jim jako řekne, ukazuje ty obrázky a pochopila jsem to tak, že už se k tomu prostě jako nevracejí. Ze začátku jsme se snažili to s ní aspoň jako projít, protože ona říkala, že si to má vymalovat, že si má vymalovat ty obrázky a projít si to, takže ty slovíčka jsme si prošli, řekli jsme si to, ale nějaké jakože učení ne, a to mi i přišlo, že si učení dost jakože užije ve škole. Ona totiž došla s tím, že ehh chce chodit všude, že všichni všude začali chodit (smích), tak vlastně začala chodit do angličtiny, do ehh do té logopedie, což bylo potřeba, protože neuměla říkat ř, a to fakt se naučila, a to fakt jako klobúk dolu před paní učitelkú, protože si myslím, že to dělali fakt poctivě, že fakt strašně rychle na to došla. No a plavání, takže angličtina, plavání a logopedie, takže tyto tři věci v rámci školky. A mám pocit, že ta flétna a to náboženství už tam ani není. To jako časem tak nějak vyprchalo...vím, že hrávali na flétnu na besídkách, to si pamatuju, nějak ty první roky, že sem tam vídala tu paní, a teď už myslím, že to tam ani není.

Jaká je časová organizace zájmových činností?

Nó to plavání mají od půl 11 do půl 12, plavou a pak jedou na oběd. Takže tím si myslím odpadá dopolední procházka. Ehh v pondělí odpoledne mají angličtinu, ta angličtina končí v době, kdy si je můžeme začít vyzvedávat, takže mají odpočinek, pak mají sváču a po ní začíná angličtina. Nó to tak vychází, do tří a pak vlastně půl hodiny mají angličtinu, do půl čtvrté. A jako baví ju to, já jsem si myslela, že to bude prvotní nadšení, jako, jó, že tam dojde a že ju to nebude bavit, ale ona je taková, takový bláznivý nadšenec po nás. No a logopedie si myslím, že probíhala, to nevím přesně, ale myslím si, že probíhala, jakože vždycky během dne, možná v tom období, jak jsou rozdělení, to jsem se neptala. Mně vždycky jenom paní učitelka, což mně taky připadalo super, ehh, vždycky mně říkala, že jako jak to vypadá, jak jí to jde nebo nejde, jestli máme trénovat a to...ze začátku jsme si na to taky zvykali, jakože na to trénování, ale potom ona když došla a říkala, paní učitelka ju chválila, takže jako ona spíš nás dokopala k tomu to trénovat, aby jakože byla šťastná, že jí to jde a že jakože ju paní učitelka chválí. Logopedii dělá paní učitelka, myslím si, že na to má nějaký kurz, ale nezjišťovala jsem to, abych pravdu řekla.

Já vůči naší školce nemůžu říct ani půl slova, protože jako co tak s maminkama z jiných školek řešíme, co se potýkají, tak my jsme neřešili vůbec nic nic, naše dcera nikdy neměla

žádný problém, ale ona je hodně přizpůsobivé děcko. Spala tam od prvního dne a všechno bez pláče, prostě spokojená a těšila se vždycky do školky.

Jaká kritéria výběru máte při volbě zájmových kroužků?

Nó, my jsme první zvažovali jakože folklórní kroužek, který teda je mimo MŠ, jakože chodila s nama do zkoušek folklórního souboru a bavilo ju to, to tancování i zpívání, tak to byla naše první aktivita, co jsme zvažovali. Ale co se týká školky, tak ve školce to bylo tak, že prostě dcera přišla a řekla, máme tam to, to a to, a já tam prostě chodit budu. Tak jsme řekli dobře, tak to zkusíme, když ji to bude bavit. Plavání jsme teda zaplatili, to jsme říkali, že uvidíme co z toho vyleze, tak tam chodila...ó ono je to o tom, že tam chodili všichni...ale my jsem neřešili jako, že bysme to zaplatili a ona pak řekla, já tam chodit nebudu. Takže do angličtiny chodí pořád. Do logopedie teď už nechodí, protože ta řeč už je v pořádku. A teď ještě to plavání. Ale myslím si jako, že je to zas oživení toho průběhu v té školce, že je to zas jiné. A myslím si, že ta angličtina není špatná z důvodu, že tam chce jít a jakože dává i pozor, jakože z té pozornosti, že začíná chápat, že v té škole to tak bude vypadat. Jako vím, že některé maminky s tou paní učitelkou řeší tu angličtinu, jako já jsem nikdy, mně vždycky připadalo takové, jakože né, že zbytečné, ale pokud se učí takové, jakože zvířátka a tak, tak mně to přišlo, že to neberu tak, že ju tam nacpu ve školce a budu bazírovat na tom, že tady s ní budu sedět a bude se drtit slovíčka. Tak mi to přišlo, že když ju to baví, tak to, že se tam něco dozví, jí nemůže být na škodu, ale jako říkám si, že učení si užije ještě. A tu flétnu, my jsme tu flétnu neřešili, protože to chceme, až začne do školy, tak přes ZUŠku, tak to jsme neřešili...no možná kdyby to byla, tak pokud by došla, že tam vyloženě chce chodit, tak bych jí neřekla, ne, nebudeš tam chodit. To by jsme jako zkusili, řekli bysme, tak jo, tak to zkus, budeš tam chodit a když tě to bude bavit, tak tam budeš a když ne, tak ne. Jako pokud by to fungovalo tak jak angličtina, která mně přijde super i z toho důvodu, že mají danou částku za tu hodinu, a pokud na té hodině je, tak to zaplatí, a pokud tam není, tak to neplatí.

Jak funguje ve Vaší mateřské škole komunikace s učitelkami ohledně zájmové činnosti Vašeho dítěte?

S paní učitelkou z angličtiny jsem nemluvila vůbec. Řešili jsme akorát tu logopedii, tam jsem byla průběžně pořád informována. To bylo tím, že ta logopedie se nás víc dotýká, tím jak slyšíš, jak mluví. Nás to nabádalo k tomu, že jsme se na to víc soustředili a že jsme jí

říkali, snaž se to říkat takto, jak máš, to mně přišlo, jakože přínosné, že aby šla do školy a uměla mluvit. Ale tu angličtinu jsem fakt nikdy neřešila. Jakože z každé hodiny angličtiny ona dostane papír, který nějak projdem, takže tam taky vidíme, co dělají a nějaký ten, jako by pokrok. Na plavání jsme, na plavání jsme byli se dívat na ukázkové hodiny, to nám jakože ukázali, takže to jsme se byli dívat, co se naučili a tak. Ale nějaké řešení, neřešila jsem to. No na každé besídce mají vždycky ukázkou i z té angličtiny, že i z té flétny měli ukázkou, ale to bylo ještě minulý rok, teď už to není. Jinak, spoustu informací je ve školce na nástěnkách. Jako já to moc nečtu, to spíš můj, když ji tam ráno veze, tak si všímá a říká mně co a jak. Ale nikdy nebyl problém se tam zeptat, to je myslím si i tím, že se tady všichni tak víc známe, tak to i tak funguje, že s tou komunikací není problém. A ty informační schůzky ještě byly, to mám pocit, že byla jedna nebo dvě za rok. Ale ta komunikace spíš základ přes tu nástěnku a hodně osobně, že prostě, jo, když ji беру domů, tak se všechno vyřídí v rámci tady tohoto. Nikdy jsem neměla ten pocit, že bych si řekla, no máme málo informací a měla bych se zajímat...možná to jako moc neřeším, že třeba jiné maminky jo, ale říkám já jsem fakt měla vždycky pocit, že když někdo chtěl něco vědět nebo něco, chtěl třeba mluvit s tou paní učitelkou po té angličtině nebo tak, tak měl možnost individuálně.

Jó ještě to byl, že na začátku roku se objeví na nástěnce, ten soupis aktivit, zájmových činností a já jsem se vlastně učitelky na začátku školního roku, hned ten první rok, učitelky ptala, protože se mě dcera ptala, jestli může na to plavání, tak jsme to s ní řešili, ona říkala, že by ju to bavilo. Tak pak jsme vlastně zjišťovali, kdo tam chodí nebo nechodí, a stejně paní učitelka říkala, že je to většinou až záležitost těch předškoláků, a jelikož ty holky, její kamarádky tam taky nechodily, tak nechodila taky a říkali jsme, že to necháme až na ten rok před školou.

Ještě jsem si vzpomněla, oni jezdí na dopravní hřiště. Myslím si, že tam jezdí tak jednou za měsíc, a tam se jí líbí taky, to vím, že je vždycky nadšená, mají tam nějaké kola, trojkolky, takže i pro ty co neumí ještě na kole. Mně to připadá, že to vyžití, jakože ta změna toho programu je super.

No jako, mě přijde, ta logopedie byla jako potřeba, to plavání, když ju to baví, tak ať to dělá. A ta angličtina už mně tam připadala taková jako navíc. Ale když chtěla...a říkali jsme, když je to v rámci školky, tak jako ona k tomu ještě má mimo školku ten taneční kroužek, takže už toho má taky jakože moc, ale tím, že všude se těší a všude chodit chtěla, tak jsme říkali, tak ju tak nechme, ale když potom bude třeba chodit do školy, tak bych pak

chtěla, aby fakt měla ten kroužek jeden maximálně dva, protože nechtěla bych, aby toho měla navaleného.

Co víte o dokumentech vzdělávacího programu mateřské školy?

To ne, to jsme snad nikdy neřešili, ehh, já jsem to pochopila tak, že jedou v té školce s těma předškolákama podle toho časopisu Předškolák, že tam jsou jako takové ty základy do té školy.

Máte zájem účastnit se společných aktivit mateřské školy a rodičů v rámci zájmových činností Vašeho dítěte?

No to ne! Já mám svojich aktivit ažaž, takže ne. Ale ty besídky jsou pěkné, jako to je fakt super, že v podstatě na té besídce vidíš ten zpětný obraz v těch kroužcích, v podstatě na té besídce potom je ukázka toho co... dá se říct, že paní učitelka z angličtiny...vidíš, to mě ani nenapadlo...proto ona asi neřeší nějaké řešení s rodičema, jak ta angličtina probíhá, protože když měli ukázku na besídce, tak to vždycky probíhalo ukázkovou hodinou z té angličtiny. S tím, že ona jim vždycky předříkávala, oni po ní vždycky opakovali, asi dvakrát a to už vlastně říkali sami. To mně taky připadalo super, že se to učí takovou formou. Což si myslím, že je dobré, že ona (dcera) se něčím zabaví, má změnu zase a ještě si myslím, že nevědomky se něco naučí, a třeba až ve škole zjistí, že už to zná.

Je něco, na co jsme během rozhovoru zapomněli?

Ne, myslí, že né.

Jako ta nabídka v té školce, je, takže jsem s ní spokojená, jako já tam nemám k ničemu v té školce výhrady.

PŘÍLOHA P III: INTERVIEW S UČITELKOU (ŘEDITELKOU) MATEŘSKÉ ŠKOLY

I když vím, že do vzdělávacího programu mateřské školy jsou zařazeny činnosti zaměřené na všestranný rozvoj dítěte, jaký je Váš názor na prostor pro zařazení zájmových činností do vzdělávacího programu? Můžeme se o této problematice pobavit?

Eee, akorát já říkám, já nejsem zastáncem kroužků v MŠ. Říkám, já si myslím, že by kroužky měly organizovat Domy dětí a Lidové školy umění, protože my máme jiné, jinou práci, výchovně -vzdělávací činnost, takže jsem spíš zastáncem toho, že nabídnout nějaké ty nadstandardní aktivity v rámci té vzdělávací práce. To jsme se vlastně dohodly s paní učitelkama, jaké ty nadstandardní aktivity bychom mohli dětem nabízet a na začátku školního roku dáváme vlastně těm rodičům možnost, aby ty děti přihlásili do těch kroužků. Zase nemám ráda, jako když by se prostě řeklo, chodíme do solné jeskyně a teď všichni musí jako, jako je to opravdu na výběr, protože co si budem povídat, v dnešní době je to dost o penězích, u těch rodičů. Takže jim nabízíme návštěvu solné jeskyně, kdy děti ze Sluníček chodí od října do března a děti z Berušek chodí od toho pololetí do března. Protože zase než si děti zvyknou, než se adaptují na ten, na tu školku, na ty pravidla a na to prostředí, takže to dáváme až od toho pololetí. Nabízíme jim plavání, celoročně. Nejenom toho půl roku, ale celý rok. Tam je to zvýhodněná cena na ten druhý půlrok, takže rodiče to uvítali. Ooo, teďka chodí ty děti celý rok na to plavání, eee, chodí tam rády. Eee nabízíme bruslení, to je taky od toho října do března, kdy ten zimní stadion už je v provozu. Ooo, první rok jsme to dělali, že jsme to nabízeli jenom starším dětem, s kterými jsme chodili a pak druhý rok jsme to chtěli nabídnout, že můžou i mladší děti, ale za podmínky, že tam s nimi bude někdo, někdo s těch zákonných zástupců, takže rodiče nebo babičky. To se taky osvědčilo, takže chodí děti i malé, z malého oddělení.

A rodiče chtěli, teda protože já jsem nebo když jsem sem nastoupila, tak to tady taky nebylo, ale eee ani jsem proto teda nebyla, pro výuku angličtiny v mateřské škole. Taky si myslím, že by děti spíš měly nebo potřebovaly logopeda, kterého teda taky máme, to taky nadstandardně nabízíme, kdy školka vlastně platí logopedku, která dojíždí do školky a vlastně s dětma pracuje. Začíná pracovat s těma předškolákama už, ale z rodičů vzešla nějaká ta iniciativa a ten požadavek na to, aby ta výuka té angličtiny byla a přišli i s tím, že chtějí výuku Helen Doron. Tak jsme to nabídli, udělali jsme ukázkovou hodinu, když byly ty

třídní schůzky, na začátku školního roku a řekli jsme, že pokud se těch 12 dětí do té skupinky najde, za těch podmínek, které prostě oni mají, tak my jim to tady, my jim umožníme tady tu angličtinu provozovat. Já jsem teda tajně doufala, že se nenajde (smích) a našlo se teda. Chodí tam děti i tříleté, říkám, záleží to na těch rodičích i na té částce. Jsou to vlastně 3600,- na ten rok. S návštěvou těch dětí tam, máme to vlastně udělané tak, máme smlouvu s tou organizací Helen Doron, ooo na pronájem prostor a oni tady vlastně ten kroužek pro ty děti zajišťují. Eee no a, no a logopedie ještě vlastně nabízíme, to taky vlastně vzešlo z iniciativy těch rodičů a potom po domluvě s Domem dětí, že děti se přihlásily na kroužek, na flétničku na dům dětí a sem přišla taková nabídka z domu dětí, že by ty děti nemusely chodit na dům dětí, ale že by se, že by ta výuka mohla probíhat u nás ve školce, takže to jsme taky jim vyšli vstříc, protože jsme tady udělali, probourali jsme tady tu místnost, takže se tam ta místnost udělala, protože jinak by to nemělo kde být. Taky dochází vlastně v odpoledních hodinách na tu výuku. Přijde učitel vlastně z Domu dětí, rodiče se přihlásí na Domu dětí. Takže zase máme s nima smlouvu sepsanou, takže to jde jako že mimo nás. Zase my jsme ten pronajímatel těch prostor a vlastně všechno tady umožňujeme. Z kroužků si je pak vyzvedávají rodiče, ty děti.

Jinak jezdíme na tu školu v přírodě, Ted'ka pojedeme druhým rokem, to se setkalo taky s takovým fajn ohlasem u rodičů i u dětí. Už se na to těší, už se vyptávají. Ted'ka jsem se jich zeptala, kdo pojedete s nama na školu v přírodě a oni se začali hlásit všichni, co byli minulý rok. Takže se na to těší, takže to je taky úplně bez problémů. Říkám, pro mě je lepší do těch nadstandartních aktivit. Já považuju i to, že vtahujem ty děti nebo ty rodiče do dění v té mateřské škole, chceme, aby prostě aby ten čas s těma dětma, protože většinou říkám rodičům na každé schůzce, že ten čas strašně rychle uteče a nikdo jim to nevrátí a prostě, že to období je nejkrásnější u těch dětí, že oni je opravdu potřebují. Že prostě na té ZŠ už se to dítě osamostatňuje, je lepší, když ty rodiče doma nejsou, takže nabízíme, děláme takové akce na podzim, něco na zahradě, nějaké tvořivé dílny, něco se zahradou – uspávání té zahrady. Na Vánoce děláme taky nějaké to posezení u stromečku spojené s tvořivou dílnou. Pak děláme ten Den s mým tátou, což se taky osvědčilo. Jo nebo tatínci to vítají. Je to zase, že vždycky je prvořadá ta maminka. Když ten tatínek zase přijde, tak ty děti si to úplně jinak užijí. Ted' jsem pozvala šermíře, takže tady na zahradě udělají ukázkou, zapojí nějaké hry, takové středověké, budem nějaký poklad hledat. Je to zase o něčem jiném než s těma maminkama. A pro maminky taky děláme, neděláme formou besídek, nemám to ráda, ta-

kové to drilování. I když, na ty Vánoce, vždycky si zazpíváme nebo něco, nebo ukážeme to, co s dětma běžně děláme a vždycky, jsem toho zastánce, aby se do toho ty rodiče vtáhli, takže teď jsme zase zhasli, rodiče si ty děti vzali na klín, zazpívali jsme koledu nebo na ten Den matek, zase tančí s maminkama nějaký taneček. Nebo plní úkoly s maminkama.

Eee, taky děláme taky třeba ten Sluníčkový den na jaro, kdy zveme i rodiče dětí a děti, co vlastně už jsou děti ve škole, bývalí školáčci, tak ti prostě taky chodí. Myslela jsem si, že nepřijdou a kluci už vůbec ne, ale prostě chodí sem, mají nějaké ty úkoly na zahradě a vlastně můžou si koupit a podpořit tu nadaci, nadaci pro onkologické pacienty. Děláme Vánoční jarmark, vánoční dárky a rodiče mají možnost si zakoupit. Vždycky je tam pokladnička a oni si mohou vybrat, co chtějí a hodit co chtějí. Rok předtím jsme to vlastně využili na nákup dárků pod stromeček a letos jsme ten výtěžek věnovali městu na opravu Morového sloupu poničeného při povodních. Takže jsme s dětmi nesli ten šek na radnici, kde nás přijal pan místostarosta. A teďka ještě ta paní učitelka H. dělá, to se mně moc líbí, že vtahuje ty rodiče, že vyplňují tu hádankovou soutěž, že mají nějakou básničku jako hádanku. Mají za úkol ti rodiče ji dítěti přečíst, nikomu ji neprozradit, co to je a doma vlastně kreslí ty obrázky a dávají je do schránky. Na konci je vlastně to vyhodnocení, kdy každý dostane nějaký diplom. Taky nám kreslí ty maminky nějaké ty hádanky do toho.

Mno a já mám sepsanou takovou tu dohodu o spolupráci s rodiči, kdy dítě vlastně při nástupu do školky, rodiče se nám vyjádří k tomu, s čím jsou ochotni nám pomoci nebo co nám můžou zajistit. Třeba možnost zajištění exkurze, sponzorské dary jak finanční tak materiální. Pak jsou tam třeba i, že jsou nám schopni zajistit nebo udělat nějaký program pro ty děti. To jsou většinou rodiče, kteří vedou nějaký zájmový kroužek, např. včelaře nebo maminka nám třeba nabízela, že do obuvnického muzea by nám to mohla zařídit.

Třeba maminka nám donesla, že má hada. Děti viděly hada, mohly si ho pohladit. Opravdu je to o té komunikaci, je to důležité prostě eee, jak je nastavený ten vztah mezi těma pedagoga nebo celým tím kolektivem té školky, s těma rodičema.

Jako, když někdy něco potřebujeme, tak jsme se nesetkali s tím: Co zas chcou?

Eee, naposledy jsme tady měli akci, tak jsme nabídli zorganizovat výlet do zábavního centra pro celou rodinu. Takže děláme to zase formou, že jsme rodičům rozdali do skříněk popsané normálně, jak by to probíhalo. Byly u toho návratky, které nám vrátili a na základě toho vlastně, že se nám ozvalo, myslím 38 nás tam bylo nakonec, tak jsme objednali auto-

bus a jeli jsme. Takže děti tam byly s rodiči, se tam zabavily. Děti měly plno energie, rodiče byli zmožení. Takže říkám, si myslím, že je toto lepší pro ty rodiče, nabídnout jim, než jim nabídnout výtvarný kroužek, pohybový kroužek, prostě všechny tady tyto, kdy vlastně všechny tady tyto věci se dělají v rámci výchovně-vzdělávací činnosti. Dopoledne, odpoledne už radši trávíme venku nebo někde na zahradě.

Jaké máte praktické zkušenosti s usměrňováním volby rodičů při výběru zájmových činností dětí?

Noono, jako stane se, že se někdo zeptá, jestli je to vhodné. Potom zase říkáme, já nechci jim vnucovat svůj názor, jo no, jak to je, takže děláme třeba tu ukázkovou hodinu pokaždé v to září, aby třeba ty nové, aby rodiče to viděli, jak to probíhá. Pokud se zeptají prostě, tak jim řeknu, že třeba chodí, já nevím i děti mladší i tříleté. Že záleží prostě na jejich zvážení, jestli si myslí, že je to prospěšné pro to dítě. Zase by mi to přišlo takové protichůdné, kdyby to na jednu stranu, bysme to nabízeli a na druhou já bych řekla, jako že je to k ničemu. To já si stejně myslím, ale nemůžu jim to takhle říct. Dokonce teď se nám stalo, že to vypadalo, že to nebude probíhat, ta angličtina, že chybělo ale jedno to děťátko do toho počtu, aby sem ta paní učitelka dojížděla, protože je z H. a rodiče přišli s myšlenkou, že si to rozpočítají a že to za to jedno ještě doplatí, aby to mohlo probíhat. Potom nakonec se ještě jedna našla, takže to dopadlo dobře. Protože zase pokud ten zájem z té strany rodičů je, zase nevidím v tom nějaký problém, když tak umožňuje to ty prostory a prostě zůstala ta organizace toho dne a umožňuje to, aby se to mohlo provozovat.

Tím, že si myslím, že jsme taková malá školička, tak oni nás takto podporují (rodiče). Já takto i apeluju pořád na ty rodiče, při těch schůzkách, že opravdu jako jsme tu pro ty děti, tak ať se snaží, abychom se snažili, aby to tu měly opravdu nejlepší a nejpříjemnější. A kdykoliv, cokoliv by potřebovali, tak sem můžou přijít. Myslím si, že takový ten vztah mezi těma učitelkama i těmi rodiči, že je na takové té přátelské, partnerské úrovni. Dokonce se mi stalo, že maminka volala a rozebírala, jestli za mnou může přijít, jako co má dělat, že malý jí plače a nechce jít do školky. Takže jsme to tady spolu řešily a povídaly a nějakým způsobem jsme našly řešení a potom se to opravdu zlepšilo, že byla ráda. Vždycky jim říkáme, neřešte věci na pískovišti s druhýma maminkama, to k ničemu není. Opravdu, když se vám něco nezdá nebo když nerozumíte, prostě přijďte, zeptejte se, já jsem tady pořád, paní učitelky kdykoliv. Není problém, máme i ve školním řádě nějaké konzultační hodiny, ale říkám, na to se nehraje. Když je potřeba, tak prostě, mají nějaké problémy, potřebují

něco řešit, tak prostě se domluvíme s těma rodičema. Opravdu ty rodiče potřebují vědět, že ta učitelka má o to dítě zájem. Jako když těch dětí je ve třídě hodně, tak jako dělá se to hůř. Ale stojí to za to, jak ve vztahu k tomu dítěti, tak ve vztahu k rodičům. Opravdu říkám, si myslím, že ty partnerské vztahy se budují na tom vztahu, zájmu o to dítě, kdy ty rodiče, jim jde, co si budeme říkat, o to dítě, jako naučí se tototo, pro ně je důležité, aby to dítě šlo ráno v pohodě, aby se oni nestresovali, že to dítě jde s pláčem do školky. Těm rodičům říkám, těch nových, klidně si během dne zavolejte, když budete mít tu potřebu, jestli to dítě je v pořádku. Já v to září jim říkám, ano už je v pořádku, hraje si. Takže já opětovně zase těm paní učitelkám říkám, když ty rodiče přijdou si pro to dítě, tak jim zase opětovně říct, co se mu povedlo a na tomto ti rodiče vidí ten zájem. Že já vím, že nešlo mu to stříhání, ale poradil si, poprosil kamaráda. Ví, že já jsem o tom dítěti věděla. Toto oni hodně jako vítají.

Je to o té důvěře, o té komunikaci, o té vstřícnosti a od toho se odvíjí všechno ostatní.

I tady ty akce pro rodiče s dětmi, že máme, že ty rodiče chodí na ty rodičovské schůzky, že přijdou, že se zajímají, že mají tu důvěru v tu školku.

Teďka jedna maminka dělala nějakou práci, takže si opisovala náš Školní vzdělávací program, nějaké studium si doplňovala a to. Ale já třeba je (rodiče) s ním seznamuju na každé rodičovské schůzce. Říkám jim, že je, ale víc je zajímá ne školní vzdělávací, ale třídní vzdělávací programy, kdy dáváme takové ty týdenní, ten týdenní seznam nebo rozpis těch aktivit, co se v tom týdnu bude dělat, je to doplněné básničkama, mají to na těch nástěnkách, aby viděli včas, co ty děti potřebují, co si mají přinést. Rodiče chodí, čtou si to a myslím si, že nemáme problém, že by ti rodiče o to nejevili zájem. Ale prostě, že by chtěli vědět, jaké máme z Rámcového vzdělávacího programu kompetence stanovené na tento integrovaný blok nebo to, si myslím, že oni o tom nemají ani přehled, ale říkám, ale já jsem zase zastáncem toho, aby věděli, že to není jenom o tom hraní. Tak já na té třídní schůzce, na tom začátku toho roku, že jim to ukážu, ukážu jim, s čím musí ty paní učitelky pracovat, ukážu jim ten vypracovaný integrovaný blok, ukážu jim ty kompetence, které jsou stanovené k tomu, ukážu jim, jak zapisujeme do třídních knih, co zapisujeme, záznamy o dětech. Myslím si, že je to opravdu důležité, je vidět, že ti rodiče jsou překvapení, co všechno se vlastně dělá, co všechno musíme mít, že ta práce není jenom nahodilá, že se něčím řídí a musí se něčeho dosáhnout, k nějakému cíli dospět.

Takže to si myslím, že to je důležité, dát těm rodičům vědět, že i pak se nahlíží na tu práci jinak, že je líp oceněná.

Jak hodnotíte odbornou připravenost vedoucích zájmových činností ve Vaší mateřské škole?

My tím, že nemáme ty kroužky takové ooo, klasické, to jako mi přijde naprosto zbytečné, takové ty výtvarné, pohybové, hudební, protože s těma dětma se každé to dopoledne cvičí, maluje, tvoří. Ale tady tohle, co máme tu angličtinu třeba, tak jsou lektoři, kteří to dělají profesionálně, takže ...

Jako já bych tu angličtinu fakt dala, když už, tak hry s těmi slovíčky. Takže třeba by se učily domácí zvířata, tak ona by jim řekla to slovíčko anglicky a hrály by si. Jenže toto, co my máme, je vyloženě výuka angličtiny.

My co tady máme třeba to bruslení, tak to taky, dřív mně pomáhali třeba trenéři, ale teď si to dělám sama, že jsem si nastudovala metodiku výuky toho bruslení. A na základě toho to dělám s těma dětma. Mně jde o to, aby ty děti získaly nějaký vztah k tomu bruslení, aby se toho nebály. Aby získaly vztah k tomu sportu, aby si třeba o víkendu šly zabruslit. Začínali jsme se židličkama a teď už jsme byli poprvní bez. Jako děti se na to těší, já jsem měla strach, že to nevydrží tu hodinu, že spadnou, budou brečet a nebudou chtít. Naopak nechtějí jít z ledu pryč. Jde o to jim ukázat, že nejen sedět u toho počítače, ale vzít brusle a jít ven bruslit, že to je ta cesta, kterou by měly jít.